

DANISH JOURNAL OF NURSING

Sygeplejersken

F A T A L F E J L

"HVORDAN KUNNE JEG OVERSE DET?"

I 2017 begik Helle en doseringsfejl. Patienten døde. Siden har hun martret sig selv med skyld og skam over den fatale fejl. Og vrede over at måtte gå fire år i uvished før den endelige dom faldt i Landsretten. "Jeg har prøvet at holde fast i, at jeg er en dygtig sygeplejerske. Men jeg tør ikke," siger Helle. Kolleger efterlyser en åben og ærlig debat om fejkulturen blandt sygeplejersker.

ANNONCE

Vi ønsker en lysere fremtid

 Manglen på sygeplejersker står øverst på den sundhedspolitiske dagsorden her ved udgangen af 2021. Tidligere regeringers gentagne besparelser har udsultet sundhedsvæsenet i en sådan grad, at der er berettiget frygt for de ansattes ve og vel – og sikkerheden for patienterne. Samtidig understreger sygeplejerskernes begrænsede fleksibilitet, at netop sygeplejerskerne i en årrække har været kittet, der holdt sammen på sundhedsvæsenet. Og holdt over de manglende fagligt forsvarlige normeringer. Det pressede sundhedsvæsen har været en kendsgerning længe inden coronapandemien forstærkede dette.

Det pressede sundhedsvæsen og manglen på sygeplejersker skaber frygt blandt mange sygeplejersker for at lave fejl, hvilket er et tema inde i bladet. Her fortæller flere sygeplejersker om, når det værst tænkelige sker – når de rammes på deres faglighed og selvforståelse.

2021 har været kendetegnet ved stor, politisk opmærksomhed på sygeplejerskernes løn og behovet for ligeløn.

Ligelønsdebatten er nu endelig rykket ind på Christiansborg, hvor den hører til – det er netop i Folketinget, at der skal findes løsningerne på sygeplejerskernes mangeårige lønefterslæb.

I Dansk Sygeplejeråd vil vi presse på for, at politikerne på Christiansborg – og de nyvalgte politikere i kommunerne og regionerne – i 2022 tager hånd om de udfordringer, sygeplejerskerne oplever på den enkelte arbejdsplads. Lønstrukturkomitéen skal hertil gøre sit med klare anbefalinger om mere i løn.

Vi arbejder fortsat for en fremtid uden forskel.

Jeg ønsker alle et godt nytår!

Grete Christensen,
formand

I NOVEMBER HAR DANSK SYGEPLEJERÅD VÆRET I MEDIERNE MED BL.A. DISSE EMNER

Berlingske

"Helt ærligt, vores sundhedsvæsen er ved at krakelere. Der er behov for et fastholdelsestillæg, så sygeplejersker ikke fortsat søger væk fra sygehusene og et tilsvarende tillæg for at trække nye til.

Og her taler vi permanente tillæg, for det er vi værd pga. vores uddannelse og det ansvar, vi påtager hver dag."

GRETE CHRISTENSEN
formand i Dansk Sygeplejeråd

"Jeg synes, det klinger hult at kalde på samfundssind nu med et håb om, at vi vil gøre noget uden at love noget som helst, når man tænker på alle de andre udfordringer, som både statsministeren og resten af regeringen udmærket ved, vi står midt i."

JOHN CHRISTIANSEN
kredsformand for DSR Kreds Syddanmark

Berlingske

"Forudsætningen er, at der sikres en fagligt begrundet arbejdsdeling, så patientsikkerheden er i orden. Der er mangel på kvalificerede sundhedsfaglige medarbejdere i sundhedsvæsenet, men sygeplejerskers kerneopgave skal udføres af sygeplejersker, som kan observere den enkelte patient og handle på det, de ser."

KRISTINA ROBINS
kredsformand for DSR Kreds Hovedstaden
(om brug af andre faggrupper)

Ansvh. chefredaktør
MORTEN JAKOBSEN
mja@dsr.dk
Telefon: 4695 4110

Redaktionschef
JAKOB LUNDSTEEN
jlu@dsr.dk
Telefon: 4695 4180

Redaktionssekretær
LOTTE HAVEMANN
lha@dsr.dk
Telefon: 4695 4179

Redaktionssekretær
HENRIK BOESEN
hbo@dsr.dk
Telefon: 4695 4189

Fagredaktør
JETTE BAGH
jba@dsr.dk
Telefon: 4695 4187

Art Director
MATHIAS N JUSTESEN
mnj@dsr.dk
Telefon: 4695 4280

Journalist
CHRISTINA SOMMER
cso@dsr.dk
Telefon: 4695 4264

Journalist
ANNE WITTHØFFT
awi@dsr.dk
Telefon: 4695 4108

Journalist
KRISTINE JUL ANDERSEN
kja@dsr.dk
Telefon: 4695 4278

Grafiker
MARIA FRIMANN STORM
mfs@dsr.dk
Telefon: 4695 4281

Art Director (Barsel)
SASJA HERMANSEN
sh@dsr.dk
Telefon: 4695 4177

Art Director
HANNE GRØNLUND
hgr@dsr.dk
Telefon: 4695 4106

Næste nummer af Sygeplejersken udsendes
17. - 20. januar 2021

Hvis Sygeplejersken udebliver
Log ind på dsr.dk → Menu → Sygeplejersken → Kontakt
→ Har du ikke modtaget Sygeplejersken?
Udfyld og send blanketten, og bladet bliver eftersendt.

Distribueret oplag
Perioden 2020-21 78.501 ekspl.
Medlem af Danske Medier

Årsabonnement
(pr. januar 2021) 975,00 kr. + moms

Løssalg
79,00 kr. + moms.
Kontakt Media-Partners på
abonnement@media-partners.dk

Ændring af medlemsoplysninger
Kontakt Medlemsregisteret, Telefon: 3315 1555,
medlemsregisteret@dsr.dk

Tryk: Stibo

Annoncer: Media-Partners, Det Gl. Mejeri, Alhøjvej 2,
Stilling, 8660 Skanderborg, Telefon: 2967 1436

Stillingsannoncer: stillinger@media-partners.dk
Tekstsideannoncer: annoncer@media-partners.dk

Manuskriptvejledning, udgivelsesplan m.m.:
www.dsr.dk → Menu → Sygeplejersken → Om Sygeplejersken

Ophavsret: Enhver anvendelse af hele eller dele af artikler, fotos og illustrationer fra Sygeplejersken, såvel papirudgaven som den elektroniske udgave, er kun tilladt med skriftligt samtykke fra redaktionen eller forfatteren/fotografen/illustratoren jf. lov om ophavsret.

Ansvar: Dansk Sygeplejeråd har intet ansvar for produkter og ydelser, som omtales i Sygeplejerskens annoncer eller indstik. Redaktionen påtager sig intet ansvar for materialer, der indsendes uopfordret. Holdninger, der tilkendes gives i artikler og andre indlæg, udtrykker ikke nødvendigvis Dansk Sygeplejeråds synspunkter.

Forsidefoto: Claus Bech

Udgiver: Dansk Sygeplejeråd, Sankt Annæ Plads 30,
1250 København K, telefon: 3315 1555, redaktionen@dsr.dk,
www.sygeplejersken.dk ISSN 0106-8350

Fagforening med
fag og overenskomst

INDHOLD

TEMA

NÅR FEJLEN SKER

Hver dag bliver der begået fejl i sundhedsvæsenet. Jo større arbejdspress jo højere er risikoen for fejl. Når sygeplejersker, der har viet deres faglige virke til at redde og hjælpe andre, fejler, kan det udløse massive følelser af skyld og skam, og en frygt for at udøve sygepleje. Derfor er en åben og ærlig fejlkultur vigtig for at undgå gentagelser og for stadig at fungere som sygeplejerske, påpeger forskere og sygeplejersker.

SIDE **20**

22 HVORDAN KUNNE JEG OVERSE DET?

25 SÅDAN FIK HELLE HJÆLP.

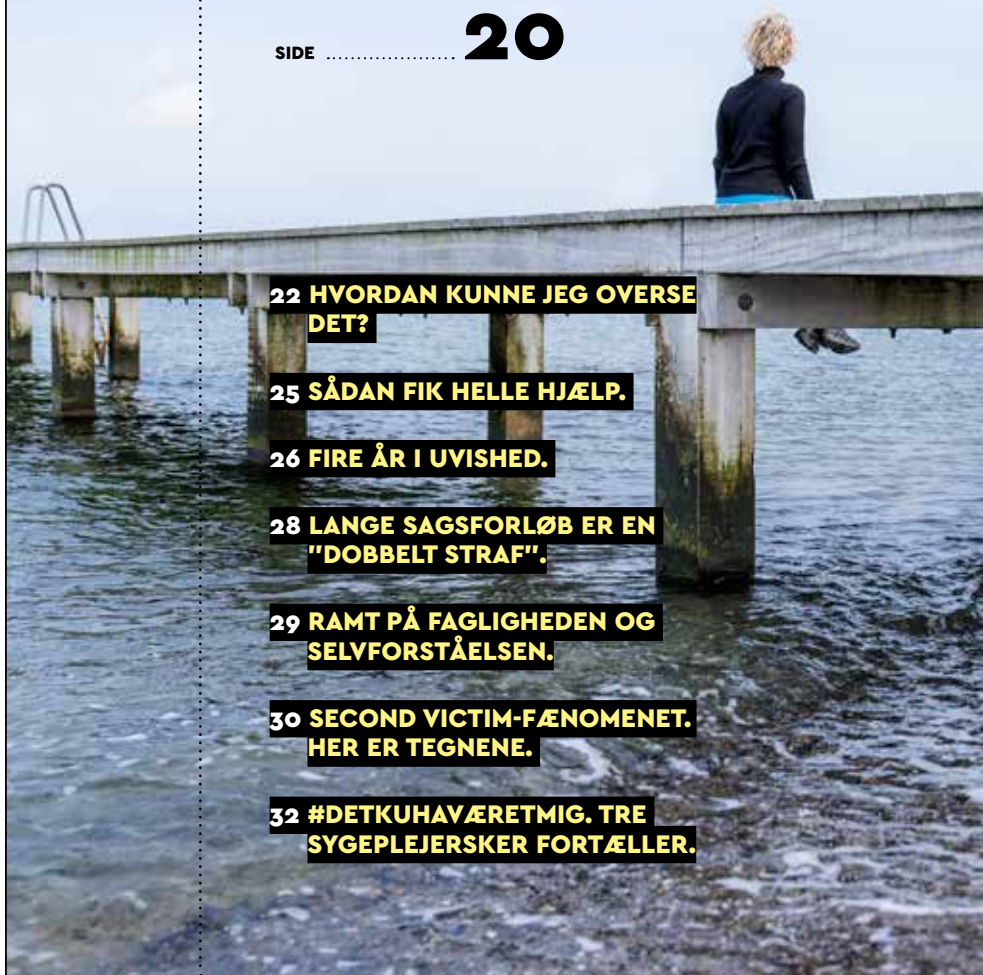
26 FIRE ÅR I UVISHED.

28 LANGE SAGSFORLØB ER EN "DOBBELT STRAF".

29 RAMT PÅ FAGLIGHEDEN OG SELVFORSTÅElsen.

30 SECOND VICTIM-FÆNOMENET. HER ER TEGNENE.

32 #DETKUHAVÆRET MIG. TRE SYGEPLEJERSKER FORTÆLLER.

ATHENA PRISEN 2021 FÅR ASTMA-BØRN TIL AT BLOMSTRE

Tanja Koch og Helle Lund er blandt modtagerne af Athena Prisen 2021 for deres systematiske indsats i Randers Kommune med fokus på børn med astma og kronisk bronkitis.

SIDE 40

JAGT PÅ PENGE OG SYGEPLEJERSKETID

Hvad har din afdelingsleder at gøre godt med til medicin, husholdning og løn? Og hvordan kan du dygtiggøre dig til en bedre udbetaling? Sygeplejersken har fulgt pengene fra top til bund.

SIDE 52

FLERE, MEN IKKE PERMANENTE MIDLER

Der er faktisk råd til den lønstigning, sygeplejersker ønsker, siger sundhedsøkonom. Regioner, sygehuse og finanslov giver nu flere penge til sygeplejerskerne. Men kun midlertidige.

SIDE 8

Skiftedag

"MAN SKAL SE DET MENNESKE, MAN MØDER"

Fælles for patienterne på Lukket retspsykiatrisk afsnit på Sct. Hans er en psykiatrisk lidelse og en dom til behandling eller anbringelse. For **Maria Dam Hedegaard** er det vigtigt at fokusere på mennesket og den forskel, behandlingen kan gøre.

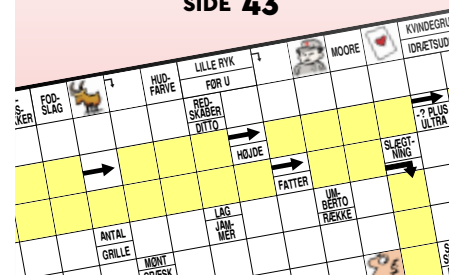
SIDE 66

[TESTEN]

URINVEJS- INFEKTIONER

Test din viden om fakta, forebyggelse og behandling af UVI. Det er en af de hyppigst forekommende årsager til indlæggelse af ældre mennesker.

SIDE 51

SIDE 43

Prøv kræfter med den legendariske jule-krydsogtvær.

HØRT!

"HVORDAN SKAL JEG PRIORITYERE?"

Allerede inden statsministerens opfordring til sygeplejerskerne om at tage en ekstra tørn, måtte **Sofie Rosenørn Wolsgaard** prioritere mellem akutte opgaver. Politikerne kender ikke de egentlige tilstande, mener hun.

SIDE

17

ANNONCE

Helle blev idømt 10 dagbøder à 750 kr. Hun lider i dag af stress og PTSD som følge af den lange proces og den skyld og skam, hun har martret sig selv med: "Det er helt forfærdeligt, at det skete. Det var resultatet af en tragisk dominoeffekt, og jeg er dybt chokeret over, at det kunne overgå mig som erfaren sygeplejerske."

FIRE ÅRS UVISHED

Hjemmesygeplejersken Helle blev i november 2017 sigtet for uagtsomt manddrab pga. en fejl dosering. Hun måtte vente i næsten fire år på dommen. Nu kræver SF, at justitsministeren gør mere for at nedbringe ventetiderne.

Tekst **JAKOB LUNDSTEEN** · Foto **CLAUS BECH**

4 ÅR. Så lang tid måtte sygeplejersken Helle vente på at få sin sag endelig bedømt i retsvæsnen. Og det er en helt urimelig lang ventetid, siger hendes advokat Thomas Hess-Petersen.

I forbindelse med sit arbejde som hjemmesygeplejerske dispenserede den nu 56-årige sygeplejerske i november 2017 ved en fejl for meget af giftmedicinen Methotrexat til en 89-årig borger, der siden fik organsvigt og afgik ved døden.

Helle blev umiddelbart efter sigtet for uagtsomt manddrab, men der skulle gå næsten tre år, før sagen kom for byretten. Her blev Helle frikendt, men anklagemyndigheden ankede sagen. Først i august i år faldt dommen i Landsretten, hvor Helle blev kendt skyldig i uagtsomt manddrab.

Advokat Thomas Hess-Petersen har ført mellem 40-50 sager for sygeplejersker sigtet efter straffe- eller autorisationsloven. Fælles for alle sagerne er urimeligt lange sagsforløb i det juridiske system. Med store konsekvenser for den anklagede.

"De her sygeplejersker er i forvejen dybt ulykkelige over den fejl, de har begået, og på

vegne af den borger eller patient, det er gået ud over. De er utroligt påvirkede af sagen og føler enorm skam, og derfor er det kun endnu mere beklageligt, at de skal gå så længe med sagen hængende over hovedet," siger han.

Retssikkerheden er truet

Ventetiderne fra tiltale til første retsmøde i straffesager er mere end fordoblet siden 2015. I 2021 var den gennemsnitlige ventetid 260 dage. Den lange sagsbehandlingstid bekymrer formanden for Dommerforeningen, Mikael Sjöberg.

"Man er alvorligt tæt på, at det går ud over retssikkerheden i mange sager. Både for offer og gerningsmand er det en ganske almindelig menneskeret, at en sag skal behandles indenfor rimelig tid," siger han til Berlingske.

Justitsminister Nick Hækkerup (S) anerkender via mail, at der er problemer med sagsbehandlingstiderne:

"Det tager jeg meget alvorligt. Med den seneste flerårsaftale for politiet og anklagemyndigheden har vi sat penge af til omkring 310 ekstra årsværk til straffesagsbehandlin-

gen i politiet og anklagemyndigheden. Og vi har i juni i år givet domstolene en nødvendig tilførsel af midler med knap 75 mio. kr. over to år til bl.a. at nedbringe sagsbunkerne."

"Nærmest misbrug af tidsfristen"

Nick Hækkerup har ikke ønsket at stille op til et mundtligt interview med Sygeplejersken, og han har heller ikke ønsket at svare skriftligt på, om det ikke var rimeligt at opprioritere sager om sundhedspersonale, der begår fejl.

SF's retspolitiske ordfører, Karina Lorentzen, mener ikke, regeringen har nok fokus på de lange ventetider. Forelagt hovedtrækkene i Helles sag siger hun:

"Her virker det som om, at tidsfristen nærmest bliver misbrugt til at trække sagen længst mulig tid, og det er ikke acceptabelt. Jeg vil derfor bede ministeren forholde sig til, hvordan vi får tilrettelagt en proces, så det kan gå hurtigere."

Helle er ikke sygeplejerskens rigtige navn. Hendes identitet er redaktionen bekendt.

Læs Helles historie i temaet side 20.

25.000 KR. EKSTRA FOR IKKE AT SIGE OP

Pengekassen var lukket, da sygeplejerskerne strejkede for at få mere i løn. Men manglen på sygeplejersker er nu så problematisk, at regioner og sygehuse åbner for flere lønkroner. Bare ikke varige lønforhøjelser. Vi har ellers råd, siger sundhedsøkonom.

Tekst KRISTINE JUL ANDERSEN · Illustration MIKKEL HENSSEL

Hvis du stadig er her 1. maj 2022, får du en bonus på 15.000 kr. Og der vanker 10.000 kr. ekstra, hvis du ikke har sagt op 1. oktober.

Sådan lyder en ny aftale for omkring 20 sygeplejersker på Medicinsk Afdeling på Sygehus Sønderjylland, Aabenraa. Indgået mellem sygehuset og Dansk Sygeplejeråd, Kreds Syddanmark.

”Det var nødvendigt at gøre noget. Vi har brug for, at nogle af de rutinerede sygeplejersker bliver, så der er nogen til at lære nye op,” siger Jesper Møller Iversen, økonomi- og planlægningschef på Sygehus Sønderjylland.

Den medicinske afdeling har i længere tid haft problemer med at rekruttere og fastholde sygeplejersker. Derfor de ekstra penge til lønbonus, som tilføres afdelingen.

”Det er ikke ekstra penge, vi har fået af regionen. Det er penge, vi finder inden for sygehusets budget på 2,1 mia. kr.,” fortæller Jesper Møller Iversen.

Flere engangspenge på vej

Fastholdelsestillægget til gruppen af sygeplejersker på Sygehus Sønderjylland viser, at der er penge at hente. Hvis det står slemt nok til.

I regionerne er politikerne også ved at forstå, at der er massiv sygeplejerskemangel. En efter en melder de ud, at de har fundet særlige midler til at løse de akutte problemer. Men der er primært tale om engangsvederlag.

Region Syddanmark meldte i slutnovember ud, at der var ”et større millionbeløb” på vej for at afhjælpe de mest belastede områder på sygehusene, og i Region Hovedstaden har regionsrådet besluttet at lave en ”vinterpakke” på 30 mio. kr. til fordeling mellem hospitalerne. Bl.a. med særlig fokus på lønmidler via engangsmidler, initiativer, der understøtter klinikken og kompetenceudvikling.

I Region Sjælland er der afsat 15 mio. kr. til varige kompetencetillæg og 15 mio. kr. til engangstillæg til plejepersonalet på medicinske afdelinger og akutafdelinger.

En midlertidig milliard

I begyndelsen af december blev regeringen så enig med sine støttepartier om en del-aftale til finansloven for 2022 – en såkaldt coronavinterpakke. En milliard kroner skal gå til midlertidige løntillæg til alle faggrupper i sundhedsvæsenet for at fastholde personale og motivere til overarbejde.

Men som finansminister Nicolai Wammen (S) understregede:

”Der er ikke tale om et permanent løft. Det er en midlertidig løsning.”

Ifølge Kjeld Møller Pedersen i Børsen kan de midlertidige midler ende med at være som at tisse i bukserne:

”Man får varmen ved at vise, at man har sendt penge afsted, men det løser ikke det grundlæggende lønproblem hos sygeplejerskerne og andre faggrupper i sundhedsvæsenet.”

”Der ER råd til lønstigning”

Spørger man en anden professor i sundhedsøkonomi, Jes Søgaard, er der rent faktisk råd til at give landets sygeplejersker den månedlige lønstigning på 5.000 kroner, som de ønsker.

”2-2,5 mia. kr. ekstra om året kan Finansministeriet sagtens klare. Men der vil nok komme andre faggrupper, som så også vil have mere i løn. Til gengæld vil stat og kommuner jo så få en del af pengene tilbage i skattebetaling. Så jeg mener, der er råd til det,” siger han til KøbenhavnLIV.

Læs mere om løn og midler side 52-57.

1.200

Omtrent så mange læger har skrevet under på, at de støtter sygeplejerskernes kamp for ligeløn og bedre arbejdsvilkår. De tre læger og initiativtagere, Thøger Krogh, Frank Mortensen og Ulrich Fredberg, afleverede 1. december underskrifterne til regionsrådsformand i Region Midtjylland, Anders Kühnau (S), og formand for Dansk Sygeplejeråds Kreds Midtjylland, Anja Laursen. Lægerne kræver, at der hurtigst muligt kommer gang i nye forhandlinger med nye forhandlere, så det, initiativtagerne kalder den gordiske knude, kan løses, og sundhedsvæsenet bringes på fode igen. De mener, at det voksende problem blandt sygeplejerskerne og andre kvindesag i sundhedsvæsenet slet ikke har fået den nødvendige opmærksomhed, og de kritiserer det, de kalder den arrogante håndtering fra forhandlerne, som lægerne mener kan give store problemer for sundhedsvæsenet i de kommende år. Det skriver Aarhus Stiftstidende.

Folkeafstemning for bedre pleje

Seks ud af 10 schweiziske vælgere har ved en folkeafstemning sagt ja tak til et borgerforslag om sikring og forbedring af plejen i landet.

Alt for mange ubesatte stillinger samt dårlige løn- og arbejdsvilkår og deraf følgende flugt fra faget har inspireret til et borgerinitiativ - 'Pflegeinitiative' - som siden 2017 med støtte fra over 50 ikkepolitiske organisationer og flere end 120.000 underskrifter har arbejdet på et program til at forbedre plejen i den schweiziske sundhedssektor. 'Pflegeinitiative' kræver bedre løn, vagtplanlægning, hensyn til et godt familieliv og forbedring af uddannelsesmulighederne for de ansatte. Og at der uddannes flere inden for plejeområdet. 'Pflegeinitiative' mener, at forbedringerne skal finansieres af både det offentlige og de sygekasser, som borgere i Schweiz som udgangspunkt er medlemmer af.

(hbo)

STOR TILTRO TIL SYGEPLEJERSKER

Danskerne har fortsat høj tiltro til sundhedspersonalet. Kommunikationsbureauet Radius har undersøgt danskernes tiltro til 26 forskellige faggrupper, og sygeplejers-

skerne fastholder deres høje placering på tredjepladsen.

Undersøgelsen er foretaget i oktober blandt et repræsentativt udsnit af danskerne.

"Det er virkelig glædeligt, at vi fortsat har danskernes opbakning og tiltro. Sygeplejerskerne oplever et enormt arbejdspress rundt om i sundhedsvæsenet. Men vi gør alt for, at travlheden ikke går ud over patienterne," siger formand for Dansk Sygeplejeråd, Grete Christensen.

På en skala fra 1-5 er sygeplejerskernes samlede troværdighedsvurdering 3,95 - det samme som i 2020. Lægernes samlede score ligger på 4,06, mens jordemødrenes er på 4,17.

(alp)

TV

I dialog med døden

Danskere i den dybeste, personlige krise er i røret eller på chatten, når de frivillige medarbejdere på Livslinien lytter med. Journalisten Anders Agger følger gennem 24 timer, hvordan medarbejderne i bogstaveligste forstand er i dialog med døden, når de aftaler med en borger, at de sender en ambulance som en sidste udvej for at forhindre et truende selvmord.

Se DR.dk > Skriv 'Indefra Livslinien' i søgefeltet.

"Jeg tror, at mange sygeplejersker føler, at de ikke bliver hørt. Derfor er det godt, at der bliver valgt nogle ind, som ved, hvad der foregår på gulvet i afdelingerne – for det er dér, vi kan mærke konsekvenserne af de politiske beslutninger," siger Emilie Haug Rasch, nyvalgt medlem af regionsrådet, Hovedstaden.

Sygeplejersker udgør nu **12 pct.** i regionsrådene

I alt 25 sygeplejersker blev valgt ind i regionsrådene ved regionalvalget. Og mindst 29 i kommunerne. Formand for Dansk Sygeplejeråd Grete Christensen glæder sig over valgresultatet.

Tekst **ALEXANDRA PEDERSEN** og **HELLE LINDBERG**
Foto **SØREN SVENDSEN**

Ved regionsrådsvalget den 16. november valgte mange danskere at prioritere sundhedsvæsenet og sætte deres kryds ved en sygeplejerske.

Således sætter sygeplejersker sig på 12 pct. af pladserne i landets fem regionsråd, svarende til 25 sygeplejersker i alt. Det viser en optælling fra Dansk Sygeplejeråd.

I kommunerne er mindst 29 sygeplejersker valgt ind i kommunalbestyrelser/byråd.

Formand for Dansk Sygeplejeråd, Grete Christensen, ønsker de valgte sygeplejersker stort tillykke:

"Det flotte resultat vidner om, at mange sygeplejersker engagerer sig aktivt i vores velfærdssamfund, herunder vores sundhedsvæsen. Rigtig mange sygeplejersker har været aktive i hele valgkampen, og nu

har vælgerne kvitteret ved at vise dem stor respekt og tillid."

Brug for sygeplejefaglige stemmer

I både Region Hovedstaden og Region Sjælland er hver femte indvalgte regionsrådsmedlem sygeplejerske. I Region Sjælland sidder der nu en sygeplejerske på 8 ud af 41 pladser i regionsrådet. I Region Hovedstaden er det 9 ud af 41 pladser.

I Region Midt er 10 pct. af de valgte regionsrådsmedlemmer sygeplejersker, og i Region Nord er det 7 pct. I Region Syd er der valgt 1 sygeplejerske til regionsrådet.

Emilie Haug Rasch er én af de sygeplejersker, som blev valgt ind i Region Hovedstaden. Sammen med sine kollegaer ser hun

frem til at sætte sin faglighed i spil og gøre sin politiske indflydelse gældende.

"Der er brug for flere sygeplejefaglige stemmer i politik. Jeg tror, at mange sygeplejersker føler, at de ikke bliver hørt, både i nationalt og regionalt regi. Derfor er det godt, at der bliver valgt nogle ind, som ved, hvad der foregår på gulvet i afdelingerne – for det er dér, vi kan mærke konsekvenserne af de politiske beslutninger," siger Emilie Haug Rasch, som stillede op for Enhedslisten.

De mange, valgte sygeplejersker er også med til at påvirke en ny rekord. Danske Regioner oplyser nemlig, at der er valgt rekordmange kvinder ind i regionsrådene. På landsplan sidder der således nu en kvinde på 50,2 pct. af taburetterne.

Kolposkoperende sygeplejersker danner netværk

Sygeplejersker fra Regionshospitalet Nordjylland, Hjørring, har afviklet den første landskonference for kolposkoperende sygeplejersker, hvor 28 sygeplejersker deltog. Kolposkopi er undersøgelse af livmoderhalsens slimhinde med mikroskop efter celledrab hos egen læge.

I øjeblikket har 12 sygeplejersker i Danmark kompetencer inden for denne funktion, men flere gynækologiske afsnit viser stor interesse for at lade kolposkopering overgå fra læger til sygeplejersker. Da der på landsplan ikke er så mange sygeple-

jersker, som varetager denne opgave, har der været behov for at etablere et netværk med henblik på erfaringsudveksling og gensidig inspiration til gennemførelse af arbejdet.

Netværkets fokus vil i fremtiden være på basisuddannelse, certificering og forskning.

(hbo)

Sygeplejerske Hanne Væver, h.vaevev@rn.dk kan kontaktes for yderligere oplysninger.

Sygeplejersker nedlagde arbejdet igen

Der var bred opbakning til overenskomststridig arbejdsnedlæggelse, men ikke til en kollektiv jobopsigelse.

Tekst KRISTINE JUL ANDERSEN · Foto JENS THAYSEN/RITZAU SCANPIX

På hospitaler landet over nedlagde sygeplejersker arbejdet i en time mandag morgen den 29. november for endnu en gang at gøre opmærksom på urimelige vilkår. Det skete bl.a. på Rigshospitalet såvel som på Sjællands Universitetshospital, Odense Universitetshospital, Regionshospitalerne i Silkeborg og Herning, i Hjørring og på Aarhus Universitetshospitalet (billedet).

Gruppen, der har stået bag efterårets overenskomststridige arbejdsnedlæggelser, havde ellers bebudet, at det var slut med aktionerne, men så bad statsminister Mette Frederiksen (S) sygeplejerskerne om at yde en ekstra indsats. Det provokerede sygeplejerskerne og denne aktion blev sat i værk.

Kollektive opsigelser

Sygeplejersken Luca Pristed, som står bag gruppen, der styrer arbejdsnedlæggelserne, har opfordret sygeplejersker til at opsig deres stillinger den 30. november. Men meget tyder på, at den store kollektive masseopsigelse udeblev.

Danske Regioner har lavet en rundspørge blandt de fem regioner, som ikke viser flere opsigelser end normalt. Danske Regioner forventer dog først at have de fuldstændige tal i januar. Det skriver dr.dk.

Dansk Sygeplejeråd tager afstand fra både de overenskomststridige arbejdsnedlæggelser og kollektive opsigelser.

Ikke-vaccineret sundheds-personale bliver fyret

Den 4. januar er sidste frist for at lade sig vaccinere mod covid-19, hvis man arbejder i USA og ønsker at beholde sit job inden for sundhedssektoren. Medio november var kun omkring 70 pct. af de ansatte i sundhedssektoren fuldt vaccineret. Det vides ikke, hvor mange af disse, der tidligere har været smittet med covid-19. Tidligere smitte tæller ikke som coronapas i USA.

Som andre steder i verden er også det amerikanske sygehusvæsen hårdt presset pga. indlagte patienter, og et fald i antal ansatte vil føre til lukning af hospitalsafdelinger, hvilket vil forværre situationen.

(hbo)

Kilder: eu.usatoday.com og ajicjournal.org

Podcast

FIXET fokus på livet som stofbruger

'Fixet' er navnet på en podcastserie, som producenten Brugernes Akademi lancerer med undertitlen 'En true crime-podcast med et socialpolitisk formål'. Gennem personlige – og voldsomme – historier sætter den fokus på livet som stofbruger.

Jannet Van der Veen er sygeplejerske og arbejder som sundhedsfaglig projektleder i Brugernes Akademi og har hele sit arbejdsliv beskæftiget sig med sundhed og socialt udsatte. Man møder hende midt i arbejdet i den nyeste episode af Fixet: '2. Sådan bliver du stofbruger'.

Brugernes Akademi er en NGO af og for tidligere, nuværende og pauseholdende stofbrugere, hvis formål er at forbedre vilkår og rettigheder for stofbrugere i hele Danmark.

Lyt til podcasten på link.chtbl.com/JvytDHml

Podcast om et liv med kræft

Region Sjælland udgiver podcast om livet med kræft som supplement til oplysningsarbejdet for patienterne.

Ni kapitler om dét at få beskeden, at man har fået diagnosticeret kræft, er tilbuddet fra Region Sjælland til patienter, som downloader den helt nye podcast 'Et liv med kræft'.

De ni forskellige tilgange rummer beretninger fra patienter, sygeplejersker og læger og skal give patienterne håb og mulighed for at genkende følelser og tanker, der opleves i et kræftforløb, herunder at forberede sig på de

udfordringer, der kan opstå undervejs og efter behandlingen.

Det er anden gang, Region Sjælland udgiver en podcast. Som en reaktion på de begrænsede muligheder for at rådgive gravide under den første coronanedlukning udviklede regionen podcasten 'Fødegangen', som indtil videre er afspillet mere end 30.000 gange.

Oplysningerne i en podcast kan hentes, når det passer den enkelte, den kan evt. genspilles flere gange, og flere end den enkelte lytter kan høre med på samme tid. Derfor anser regionen podcasten som et godt supplement til den rådgivning, der ellers foregår i klinikken.

Podcasten 'Et liv med kræft' er tilgængelig på iTunes, Spotify og Region Sjællands hjemmeside.

Fag& Forskning

Mere nyt fra Fag&Forskning
Du kan finde flere nyheder på dsr.dk/fagogforskning. Tjek os løbende på mobilen, eller få en daglig nyhedsopdatering direkte i din mailboks.

Tilbud om palliativ indsats kommer for sent

Sundhedsmyndighederne har gennem de senere år lagt op til, at den palliative indsats til patienter med livstruende sygdomme skal styrkes. Men virkeligheden er fortsat en anden for patienter med fremskreden levercirrose. Disse patienter modtager for sjældent og for sent den palliative indsats, der er behov for. Patientinterview viser, at patienterne mangler forståelse for deres leversygdom og ikke søger relevant hjælp selv i fremskredne sygdomsforløb.

Interview med fagprofessionelle viser, at der mangler kendskab til tidlig palliation blandt læger og sygeplejersker, og det er medvirkende til at hindre et værdigt palliativt tilbud til patienterne.

Læs artiklen 'Patienter med levercirrose savner tilbud om tidlig palliativ indsats' i Fag&Forskning nr. 4/2021.

Lemp ikke tretimersreglen igen

I lyset af covid-19-smitten har Dansk Sygeplejeråd opfordret beskæftigelsesministeren til at sikre de rette værnemidler. ”Vi skal ikke risikere igen at skulle lempe tretimersreglen for brugen af FFP-masker,” siger næstformand Anni Pilgaard.

Tekst **SUSANNE BLOCH KJELDEN**

Covid-19 er igen en samfundskritisk sygdom, og derfor har næstformand i Dansk Sygeplejeråd, Anni Pilgaard, sendt et brev til beskæftigelsesminister Mattias Tesfaye (S) med opfordring til at sikre sygeplejerskers arbejdsmiljø. Det handler ikke mindst om covid-afdelinger, hvor sygeplejersker ofte anvender FFP2/3-masker for at opnå tilstrækkelig beskyttelse mod smitte.

”Vi skal ikke igen stå i en situation, hvor sygeplejerskers arbejdsmiljø tilsidesættes,” skriver Anni Pilgaard i brevet til arbejdsgiverne.

Uacceptabelt at lempe tretimersregel

Fra januar til april 2021 blev tretimersreglen, der angiver, hvor længe man må arbejde med FFP-maske, nemlig lempet. Dansk Sygeplejeråd appellerer til beskæftigelsesministeren om ikke igen at lempe tretimersreglen.

”En sådan midlertidig lempelse blev tilladt i en periode, hvor hensynet til at sikre nok kvalificeret personale på covid-afdelingerne blev sat over hensynet til sygeplejerskernes helbred. Det var helt uacceptabelt og må ikke ske igen,” skriver Anni Pilgaard.

Gener af mundbind og FFP-masker

Sygeplejersker oplever ofte gener ved brug af FFP-maskerne i form af hovedpine, hudgener, åndedrætsproblemer, svimmelhed og træthed. Det viste en rundspørge blandt Dansk Sygeplejeråds arbejdsmiljørepræsentanter i 2020.

Et alternativ til FFP-masker er turboenheder. I Arbejdstilsynets vejledning fremgår det, at hvis arbejdet strækker sig ud over tre timer, skal der allerede fra arbejdets begyndelse benyttes enten filtrerende åndedrætsværn med turboenhed eller luftforsynet åndedrætsværn.

Fag&Forskning

Mere nyt fra Fag&Forskning
Du kan finde flere nyheder på dsr.dk/fagogforskning. Tjek os løbende på mobilen, eller få en daglig nyhedsopdatering direkte i din mailboks.

En trussel mod patientens rehabilitering

Urinvejsinfektion er en alvorlig trussel mod patientens rehabilitering pga. risiko for udvikling af delirium samt øget dødelighed. Derfor er det væsentligt at vide, om referenceprogram for patienter med hoftebrud bliver efterlevet i praksis.

Det blev undersøgt i et prospektivt studie, som omfattede 65 patienter og blev udført mellem oktober 2015 og december 2016.

Konklusionen lød, at forekomsten af nosokomial urinvejsinfektion svarede til forekomsten

fundet i andre studier, men kun lidt flere end halvdelen af patienterne blev mobiliseret inden for de første 24 timer. Dette indikerer en lav overholdelse af den kliniske retningslinje på området.

(hbo)

Læs peer reviewed-artiklen 'Urinvejsinfektion hos patienter med hoftebrud' i Fag&Forskning nr. 4/2021.

En vinterpakke løser ikke løn- efterslæb

Regeringen, SF, Radikale Venstre, Enhedslisten, Alternativet og Kristendemokraterne blev 6. december enige om en corona-vinterpakke på 1 mia. kroner til regionerne, der skal ”styrke sygehusvæsenets robusthed over vinteren.”

Dansk Sygeplejeråd mener det er en tiltrængt vinterpakke til sundhedsvæsenet. Den løser dog hverken de strukturelle problemer i sundhedsvæsenet eller sygeplejerskernes store lønefterslæb, siger Dansk Sygeplejeråds formand, Grete Christensen:

”Det her er en midlertidig hjælp til de store problemer i sundhedsvæsenet - men vi har endnu til gode at løse de grundlæggende problemer med mange års underfinansiering og alt for stor travlhed. Og det løser ikke det historiske lønefterslæb for sygeplejersker og andre kvindedominerede faggrupper. Vinterpakken her gør ingen sommer. Der ligger stadig et meget stort arbejde foran os, for at skabe ordentlige forhold - både på sygehusene og ude i kommunerne.”

Dansk Sygeplejeråd vil nu gå ind i forhandlinger med regionerne om, hvordan man kan fastholde og tiltrække sygeplejersker.

(mja)

LIGESTILLINGSPRIS TIL SYGEPLEJERSKERNE

Sygeplejerskernes ligelønskamp og Dansk Sygeplejeråd har modtaget Dansk Kvindesamfunds ligestillingspris, Mathildeprisen, for at have genoplivet ligelønsdebatten. Prisen blev uddelt i forbindelse med Dansk Kvindesamfunds 150-års jubilæum.

”Kampen for ligeløn er næsten lige så gammel som Dansk Kvindesamfund, og alligevel er ligeløn et af de ligestillingsproblemer, vi stadig ikke fået løst. Takket være sygeplejerskernes vedholdenhed, strejke og fortsatte fokus er ligeløn nu noget, folketingspolitikkerne taler om og har sat på dagsordenen,” lød det bl.a. i begrundelsen.

(mlu)

Mathildeprisen blev uddelt første gang i 1970 og er opkaldt efter Mathilde Fibiger (1830-1872), der med sin roman 'Clara Raphael - 12 breve' luftede banebrydende tanker om kvinders frigørelse.

STRESS

Ny vejledning forpligter arbejdsgiveren

Hvis du oplever stor arbejdsmængde og tidspres på jobbet, er der hjælp at hente i en vejledning fra Arbejdstilsynet.

Til forskel fra tidligere lovgivning angiver den nye vejledning, hvordan arbejdsgiveren kan efterleve sin pligt til at ansatte ikke bliver syge af stor arbejdsmængde og tidspres. Arbejdstilsynet fremhæver følgende stressforebyggende tiltag fra vejledningen:

- Sørg for, at der er klare arbejdsgange, så det er tydeligt, hvem der laver hvad. Det styrker samarbejdet om opgaverne og skaber mening i arbejdet.
- Prioritér arbejdsopgaverne. Tal jævnligt med medarbejderne om, hvilke arbejdsopgaver de skal løse. Fortæl dem også om dine forventninger og hvad de skal prioritere, når der er travlt.
- Tilbyd hjælp og støtte. Sørg for, at dine medarbejdere ved, hvor de kan få hjælp til opgaveløsningen. Det kan både være hos ledere og kollegaer.

Vejledningen er den første vejledning om psykisk arbejdsmiljø, der kommer i kølvandet på bekendtgørelsen om psykisk arbejdsmiljø, som trådte i kraft den 1. november 2020. Senere vil der blive udarbejdet vejledninger om ”Uklare krav og modstridende krav i arbejdet ” og ”Høje følelsesmæssige krav i arbejdet med mennesker”.

(lha)

STØTTE FRA UNGDOMMEN

Tekst og foto **BAX LINDHARDT**

Da omtrent 30 unge højskolestuderende den 7. december lavede en støttedemonstration for landets sygeplejersker på Christiansborgs hovedtrappe, blev de bedt af politiet om at flytte sig.

Så demonstrationen fortsatte på fortovet overfor, hvor bannere og sorte løbere med billeder af sygeplejersker – som tidligere lå på trappen, hvor politikerne skulle træde – fulgte med.

"Vi er ikke selv sygeplejersker, men vil gerne have et ordentligt sygehusvæsen, når vi bliver gamle, så derfor støtter vi dem og særligt deres ønske om at afskaffe Tjenestemandsreformen," sagde den 21-årige Therese Holm Kristensen, der er talsperson for 'Stop sundhedssvigt – Unge til kamp for bedre velfærd' til *Sygeplejersken*.

Se foto og reportage på side 44.

**POWER
CARE**

BLIV VIKAR I NORGE FOR POWERCARE TIL SOMMER

Drømmer du om at dyrke din faglighed som sygeplejerske på egne præmisser?

REJS TIL NORGE MED DIT FAG TIL SOMMER

Når du tager til Norge som sygeplejerskevikar for POWERCARE, er der sørget for alt. Vi planlægger og betaler for din rejse og bolig under hele opholdet. Vi har vikariater over hele Norge, og du bestemmer selv, om du vil til en af de større byer eller en tur på fjeldet.

Det er også helt op til dig, om du vil have et vikariat henover en weekend eller gerne vil være afsted i længere tid. Når du er i Norge, er vi kun et telefonopkald væk, og du kan altid komme i kontakt med en af vores fagpersoner fra kl. 06-24 hver eneste dag hele året rundt.

DERFOR SKAL DU VÆLGE POWERCARE

- ✔ Personlig kontakt
- ✔ POWERCARE betaler rejse og bolig
- ✔ Korte og lange vikariater over hele Norge
- ✔ Vikariater inden for alle specialer
- ✔ Branchens bedste løn
- ✔ Danmarks største vikarbureau med 21 års erfaring i Norge

”Her er jeg fri”

HANNE, INTENSIVSYGEPLERSKEVIKAR I NORGE

Bliv vikar i POWERCARE

Ansøg nu på www.powercare.dk
Tlf. 45 540 540

**POWER
CARE**

HØRT! "HVAD VILLE DU VÆLGE, METTE FREDERIKSEN?"

En kæmpe mavepuster. Sådan beskriver sygeplejerske **Sofie Rosenørn Wolsgaard** statsministerens opfordring til sygeplejerskerne om at tage en ekstra tørn. Selv må hun i forvejen prioritere mellem trængende patienter.

Tekst **DIANA MAMMEN**
Foto **CLAUS BECH**

"Jeg beder jer om, at I yder ikke bare en indsats, for det gør I fuldt ud allerede, men også en ekstra indsats - igen."

Sådan lød appellen fra statsminister Mette Frederiksen (S) til landets sygeplejersker på et pressemøde den 8. november. Men at yde noget ekstra er hverdagskost allerede, siger sygeplejerske Sofie Rosenørn Wolsgaard. Hverken frokost eller tid til at se sine kollegaer i øjnene bliver nået i løbet af en dag, hvor personalet prøver blot at nå at færdiggøre deres arbejdsopgaver.

"Jeg har været i et stadie af stress i de otte timer, jeg har været på arbejde, uden at jeg har haft tid til at puste ud," fortæller Sofie Rosenørn Wolsgaard i Politiken om sin hverdag på Lungemedicinsk afdeling på Bispebjerg Hospital og påpeger, at politikerne gerne ytrer sig om, hvad der sker på hospitalerne, til trods for at de ikke kender til de egentlige tilstande. Hun kan derfor ikke forstå, at de bare kan træffe beslutninger om, at sygeplejersker skal arbejde ekstra.

Statsministeren med på vagt

Sofie Rosenørn Wolsgaard vil gerne vide, hvad Mette Frederiksen ville gøre, når flere patienter har brug for hjælp,

men man som sygeplejerske har for lidt tid og ikke kan være to steder på én gang:

"Vil du sidde med hende, der græder, fordi hun er døende og er i kæmpe

Hvem går du ind til, når du kun er dig selv?

krise, eller vil du gå ind til ham, der har ligget en time i sin egen afføring? Hvem går du ind til, når du kun er dig selv, og du ikke kan spørge andre om hjælp, fordi de har deres egne patienter? Det er et valg, jeg står i hver dag, og det er det, du beder mig om, så jeg forventer, at du kan vurdere, hvordan man klarer de situationer."

Hvis Sofie Rosenørn Wolsgaard fik muligheden, ville hun invitere Mette Frederiksen med på en vagt, for hun tror ikke, at hun er klar over, hvad for en situation hun og landets øvrige sygeplejersker står i. Og så ville hun spørge, hvad hun ville gøre, hvis hun stod i de etiske dilemmaer, som sygeplejersker gør.

Helte får ikke løn

"Vi har travlt, så derfor kan vi ikke yde den sygepleje, vi burde. Men jeg vil gerne sætte streg under, at det aldrig har været fordi, vi ikke kan, det er fordi, vi ikke får lov. Systemet tillader det ikke," forklarer Sofie Rosenørn Wolsgaard.

For at kunne få lov til at udføre sit arbejde, beder Sofie Rosenørn Wolsgaard nu Mette Frederiksen og hendes kollegaer om at trække i arbejdstøjet. Hun forstår godt, at det ikke er "bare lige", men sundhedsvæsenet hænger ikke sammen, og det kræver politisk handling.

"Sygeplejersker bliver beskrevet som helte. Men helte får ikke løn. Så der er en implicit forventning om, at vi er skabt til at ofre os for vores erhverv, og derfor ikke skal kompenseres for det. Jeg er sygeplejerske, og jeg går på arbejde. Det er et job, og det kræver en ordentlig løn," siger Sofie Rosenørn Wolsgaard og understreger igen:

"Politikerne skal gøre deres arbejde, før jeg kan gøre mit." ●

26-årige Sofie Rosenørn Wolsgaard fortalte den 13. november i Politiken, hvordan hun har stået over for valget mellem at tilse en døende patient og en patient, der havde ligget en time i sin egen afføring.

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri
Fødevestyrelsen

Hvor tit får du de her spørgsmål?

Oplever du patienter, der beder om råd og vejledning i forhold til deres kost og medicin?

Bør nyrepatienter
spise stjernefrugt?

Skal man holde sig fra
lakrids og ginseng, hvis man
har forhøjet blodtryk?

Bør glutenallergikere være
ekstra opmærksomme
på kemi i kosten?

Er det godt med
the i sutteflasken?

Læs hvordan kost kan påvirke
sårbare grupper og medicin på
www.fvst.dk/kemi

En nattevagts bekendelser

Af **NUREEN MALIK**, sygeplejerske, Brøndby Kommune

Når hele landet sover, så holder nogle mennesker alligevel gang i landet – det er nattevagterne. Nogle er på denne vagt under frivillig tvang, mens andre har valgt, at arbejdet som nattevagt bedst passer ind i deres dagligdag. Uanset sammenhænge og årsager, er det bevist på flere videnskabelige planer, at arbejdet om natten er forbundet med store helbredsrisici, bl.a. øget forekomst af forskellige kræftformer. Hyppigst forekommende hos kvinder, som arbejder i nattevagter, er brystkræft. I en artikel

i American Psychological Association – 'The risks of night work' – hvor der er gjort opmærksom flere på alvorlige helbredsrisici forbundet med natarbejde.

Det, jeg som sygeplejerske kan undre mig over, er, hvorfor vores fagforening ikke kan gå ind og forhandle et helbredsstillæg til de sygeplejersker, som arbejder fast i en nattevagtstilling. Jeg har undret mig meget længe over dette, og min undren er kun blevet større i takt med, at jeg har oplevet flere af mine kvindelige kollegaer, som arbejder

i nattevagter, blive syge af kræft og nogle endda døde af det.

Når jeg nævner et helbredsstillæg, så snakker jeg ikke om 5, 10 eller 100 kr. Jeg snakker om, at DSR bør gå ind og få forhandlet et ordentligt og anstændigt helbredsstillæg til de sygeplejersker, som arbejder i faste nattevagtstillinger. Et helbredsstillæg opvejer slet ikke de helbredsrisici, men det er vel også en måde at vise anerkendelse på til en medarbejdergruppe, som arbejder på et tidspunkt, som andre ville have det meget svært ved.

Kære Nureen Malik

Et sundt og sikkert arbejdsmiljø er én af Dansk Sygeplejeråds mærkesager. Vi ved, at sygeplejersker der arbejder om natten, er udsat for helbredsrisici og konsekvenser.

At forhandle et helbredsstillæg ser DSR ikke som eneste løsning, men i stedet skal der også være fokus på, hvordan vi kan forebygge, at sygeplejerskerne ikke bliver alvorligt syge af at gå på arbejde natten. Derfor arbejder DSR på at implementere Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, NFA's forskningsbaserede anbefalinger og på, at arbejdsgiverne kan forpligtes til at tilrettelægge arbejdet herefter. Der foregår pt. et politisk arbejde om dette i FH.

NFA anbefaler:

- Højest 3 nattevagter i træk
- Mindst 11 timer mellem to vagter
- Højest 9 timers varighed pr. vagt

Få nattevagter i træk, tilstrækkeligt tid mellem to vagter og vagter af kortere varighed, er anbefalinger, som forskning viser kan bidrage til lavere risiko for ulykker og sandsynligvis lavere risiko for visse kræfttyper, og dermed undgå negative konsekvenser for helbredet.

DSR anbefaler desuden, at sygeplejersker, der arbejder om natten, gør brug af deres ret til helbredstjek, som arbejdsgiver har pligt til at tilbyde deres ansatte.

Du arbejder i Kreds Hovedstadens område, og DSR Kreds Hovedstaden har forhandlet en aftale med Københavns

Kommune, der forbedrer arbejdsvilkår for sygeplejersker, som arbejder om natten. Aftalen sikrer bl.a., at sygeplejersker højst må arbejde fire nattevagter i træk, og at gravide fritages fra natarbejde.

Læs mere om denne aftale i *Sygeplejersken* nr. 11/2019, hvor du også kan læse om NFA-anbefalingerne og få gode råd til at forebygge gener ved natarbejde.

Læs også på dsr.dk > Løn og arbejdsvilkår > Arbejdsmiljø > Natarbejde

Og tag endelig fat i din kreds for at høre mere.

*Med venlig hilsen
Dorthe Boe Danbjørg
Næstformand i Dansk Sygeplejeråd*

FEJL

TAGELSEN

FRYG TEN for at begå fejl som sygeplejerske lurer i baghovedet hos mange og risikerer at hæmme den gode sygepleje. Hver dag bliver der begået fejl i sundhedsvæsenet, og det rammer sundhedspersonale særligt hårdt. Det kan udløse så massive følelser af skyld og skam, at det går ud over både arbejds- og privatlivet, et fænomen, der kaldes "Second Victim". De fleste fejltagelser har få eller ingen konsekvenser, men enkelte ender alligevel med det værst tænkelige udfald.

Tekst **MARIA KLIT** · Foto **CLAUS BECH**

HVORDAN KUNNE JEG OVERSE DET?

Tekst **MARIA KLIT** · Foto **CLAUS BECH**

FATALT. 56-årige Helle har været hjemmesygeplejerske i 13 år, da hun en skæbnesvanger dag i efteråret 2017 er på hjemmebesøg hos Birthe. Da hun forlader boligen, er begge kvinders liv på hver sin måde radikalt forandret. I august i år blev hun af Østre Landsret dømt skyldig i uagtsomt at have forårsaget Birthes død.

Set udefra

ligner 56-årige Helles liv mange andres. Hun er sygeplejerske, fraskilt og mor til tre. Hun bor i en hyggelig lejlighed i København med sin hjemmeboende datter og sin lille hund.

Men én ting adskiller hende markant fra de fleste, for Helle er dømt for uagtsomt manddrab. Dommen var kulminationen på et årelangt forløb i retssystemet, der startede med én enkel og fatal fejltagelse i efteråret 2017.

Nu næsten fire år senere er hun klar til, at andre sygeplejersker skal kende til hendes sag. Om ikke andet så for at de ikke skal føle sig lige så alene, som hun har gjort, hvis det en dag skulle overgå en af dem.

Fejltagelsen

Helle tager tilløb. Hun trækker vejret dybt ind, før hun begynder sin fortælling om en arbejdsdag for fire år siden, der til at begynde med ligner så mange andre.

Som Helle husker det, er der travlt, men det er heller ikke unormalt. Hun skal ud til Birthe – en borger, hun ikke har været hos før. Hun har en yngre sygeplejerske med på oplæring, og der er afsat 30 minutter til besøget.

Som Helle senere forklarer i retten, står der på medicinskemaet ud for præparatet Methotrexat angivet, at præparatet skal gives i 14 dage, og i det felt, der angiver, hvor mange tabletter, der skal gives ”morgen”, står der tallet seks.

På samme linje igen er der et felt til særlige kommentarer. Det er tomt.

”Det burde have fremgået der, at det kun skulle gives ugentligt,” fortæller Helle i retten ifølge Ritzau.

På den måde er det i medicinskemaet fejlagtigt kommet til at fremstå, som om Birthe skal have en dosis på seks tabletter hver morgen i hele perioden.

Men på linjen ovenover står der noget andet. Der står, at præparatet skal gives hver mandag morgen. Men det ser hverken Helle eller hendes kollega. Helle forklarer i retten, at ingen af dem opdager, at der står to forskellige ting på skemaet, og derfor ender Helle med at dosere seks tabletter til hver morgen i dose-ringsæskten.

Da de er færdige med at dosere, går de hver til sit for at fortsætte arbejdsdagen og besøgene hos den række af borgere, der venter.

Opdagelsen

Knap en uge senere skal Helle igen på besøg hos Birthe. Under retsmødet i byretten afspiller anklager Stine Hagstrup ifølge Ritzau en lydfil med et opkald til vagtlægen. Det foregår fem dage efter doseringen.

På optagelsen hører man Helle ringe op og fortælle, at hun er hos Birthe på ny, og at patienten klager over smerter i mund og svælg.

Da Helle ser Birthe, ved hun med det samme, at

Dominoeffekt

Gigtmedicinen Methotrexat

er et særdeles højpotent lægemiddel. Under sagen kommer det frem, at ved overførslen af Birthes medicinoplysninger fra det fælles medicinkort (FMK) til det lokale medicinkort (LMK) er der sket

en fejl. En overførsel som Helle ikke har noget med at gøre. De to mandage, hvor præparatet egentlig skulle have været doseret, skulle have haft hver deres separate linje på medicinlisten.

det kan være alvorligt. Hun kender tegnene på Methotrexat-forgiftning. Typiske symptomer er hvide belægninger og blærer i munden.

Helle ringer 1813 med det samme.

Dét, der ikke må ske

På lydoptagelsen af opkaldet til 1813 kan man høre Helle fortælle, at hun står med en borger, som, hun mistænker, har haft en reaktion på præparatet Methotrexat. Man kan høre hende orientere sig i medicinskemaet, og man kan høre fortvivlelse i hendes stemme i det øjeblik, hun bliver klar over, at hun selv står bag fejl-doseringen.

”Nu må du ikke være for hård ved dig selv,” hører man lægen i den anden ende af samtalen sige afsluttende, inden der bliver lagt på.

Det er dét, der bare ikke må ske.

Men det er sket, og der bliver med det samme

sendt en ambulance afsted til Birthes adresse. Helle er i chok, da Birthe er blevet hentet. Alligevel fortsætter hun sin arbejdsdag.

”Det var jeg nødt til. Vi havde travlt, og der var borgere, der ventede. På det her tidspunkt troede jeg jo, at jeg havde reddet Birthe. At nu kom hun på hospitalet, og så fik de styr på det hele,” fortæller Helle.

Men sådan skal det ikke gå. Efter weekenden, da Helle møder ind på arbejde, kommer hendes chef hende i møde og giver hende et kram.

”Hun fortæller mig, at Birthe er død. Og så braser hele min verden sammen.”

Kampagnen kommer for sent

En opgørelse viser, at Patienterstatningen i perioden 1997-2018 har anerkendt

32 behandlingsskader i forbindelse med Methotrexat.

Af disse kender man til i hvert fald 12 dødsfald som følge af Methotrexat-forgiftning. Ifølge Patienterstatningen er sagerne netop kendetegnet ved, at der ligesom i Helles sag ved en fejl er givet daglig dosis i stedet for ugentlig.

Apotekerforeningen og Styrelsen for Patientsikkerhed lancerer i fællesskab en kampagne i december 2018, der skal forebygge doseringsfejl på plejecentre og i hjemmesygeplejen.

Kampagnen iværksættes lidt mere end et år efter Birthes død.

Fagforeningen tager over

Umiddelbart efter Birthes død oplyser Helles chef hende om, at politiet vil kontakte hende med henblik på at efterforske sagen. Det er først her, at det for alvor går op for Helle, hvad fejltagelsen skal komme til at betyde.

Indtil da har det slet ikke slået hende, at det er dér, det kan ende. Helles chef råder hende til at kontakte fagforeningen med det samme, men hun er handlingslammet.

I stedet sørger Dansk Sygeplejeråd for at tage kontakt til Helle. Og herefter overtager de faktisk hele forløbet, forklarer hun.

De stiller med en advokat, der har kendskab til den type sager, og Helle får tildelt en rådgiver, der guider hende gennem hele forløbet.

”Førhen var jeg nok en af dem, der godt kunne blive irriteret over, hvad sådan en fagforening egentlig skulle gøre godt for. Nu gør jeg alt, hvad jeg kan, for at forklare folk omkring mig, hvor vigtigt medlemskabet er. Dansk Sygeplejeråd har bare været der hele vejen igennem.”

Skylden og skammen

Få dage senere bliver Helle indkaldt til afhøring hos politiet.

Politifolkene er empatiske, understreger Helle. De udviser stor forståelse for situationen og sagens kompleksitet. Hun føler ikke, at hun bliver behandlet som en forbryder.

”Men det er alligevel svært ikke at føle sig kriminaliseret, når man bliver afhørt af den samme politimand, der få måneder forinden har efterforsket Ubådssagen og mordet på Kim Wall,” som Helle konstaterer.

Hun har både en tillidsrepræsentant og sin advokat med til afhøringen, der i dag næsten er forsvundet fra Helles hukommelse. Der er mange ting i tiden umiddelbart efter Birthes død, som Helle ikke længere husker klart.

Men hun kan huske, at hun skammer sig. Hun skammer sig så meget, at hun kun fortæller sin mor, hvad der er sket. Hverken Helles børn, de bedste venner eller resten af familien får besked. Hun kan ikke overskue konsekvenserne. Hvad vil de ikke tænke?

”Jeg var så skamfuld. Jeg var bange for at blive dømt igen og igen, så jeg ville hellere gå med det alene,” siger hun.

Så det gør Helle. Hun bliver sygemeldt og får bevilget psykologtimer gennem sin arbejdsplads, men der ender med at gå mange måneder, før Helles venner og familie langt om længe får besked.

Tiden går

Efter sin sygemelding forsøger Helle flere gange at komme tilbage på arbejdet, men det går slet ikke. Hun er angst, og hun stoler ikke længere på sin egen dømmekraft.

”Jeg kan bare mærke, at jeg aldrig skal dosere medicin nogensinde igen. Det tør jeg ikke,” forklarer hun.

”Jeg blev dybt paranoid, og det er jeg stadigvæk. Jeg har ikke længere tillid til systemet. Hvis man skal ud til en borger, der får en lang række præparater, og du forventes at tjekke, om ordinationen i FMK er overført rigtigt, og du også skal undersøge, om alt stemmer og slå alle præparater op, som du ikke er helt bekendt med ... Det har man ikke tid til,” siger Helle.

Hun fortæller, hvordan hun førhen ofte hjalp borgerne med andre ting end de strengt nødvendige. Hun har engang hjulpet en ældre herre med at hænge gardiner op, men det er længe siden. I dag er hverdagen på gulvet en anden.

”Du møder kl. 7.30, og første besøg starter kl. 8. Derimellem skal du måske mødes med hjemmehjælperne, du skal tjekke op på de borgere, du skal ud til. Du skal nå at undersøge, om der er noget nyt i FMK, der skal overføres. Du skal pakke dine varer. Måske er der sygemelding, og så skal du tage ekstra borgere. Så er du allerede bagud fra starten,” siger Helle.

Helle ender med at få en administrativ stilling i hjemmeplejens callcenter. Mens hun besvarer telefonopkald, går tiden. Uden for vinduerne skifter årstiderne, men Helle hører ingenting.

Sigtet

Politiets efterforskning af sagen blev afsluttet i februar 2018, men i efteråret 2019 er der stadig intet nyt.

”Jeg ved ikke, om jeg er købt eller solgt. Jeg har fået at vide, at det kan tage lang tid, men ventetiden er meget stressende,” siger Helle, der løbende er i kontakt med sin advokat og Dansk Sygeplejeråd.

I den periode er hun sygemeldt fra sit arbejde med jævne mellemrum. Hun har svært ved at holde koncentrationen længere tid ad gangen. En opringning eller indgående mail kan overvælde hende og sætte hele nervesystemet i alarmberedskab.

Den 24. oktober 2019 modtager Helle pludselig besked i e-boks. Næsten to år efter Birthes død bliver hun officielt sigtet, både efter straffelovens §241 om

uagtsomt manddrab og efter autorisationslovens §75, der handler om særlig grov uagtsomhed.

Frifundet og siden dømt

Sagen imod Helle berammes til marts 2020, men ender med at blive udskudt pga. covid-19. I oktober 2020 bliver Helle frikendt af byretten, og så har anklagemyndigheden 14 dage til at anke.

Helle sidder på café med en veninde og tror, at sagen er overstået, da endnu en besked i e-boks tikker ind. Anken er en realitet, og hun bliver sygemeldt igen. Det vil ingen ende tage, føler hun.

Denne gang berammes ankesagen til august 2021. I mellemtiden kan hun kun vente og håbe på det bedste. Da dagen for retssagen kommer, er der gået næsten fire år, siden Birthe afgik ved døden.

Landsretten vælger at omstøde byrettens dom, og den 17. august 2021 bliver Helle dømt for uagtsomt manddrab. Hun bliver ikke dømt efter autorisationsloven, for dommerne finder ikke, at hun har handlet groft uagtsomt.

Under domsafsigelsen lægger dommerne vægt på, at sagen er uheldig for alle involverede parter. Sagen er endelig slut.

Ved Helles strafudmåling er der taget højde for den lange sagsbehandlingstid, der virker som en formildende omstændighed. Af den årsag bliver de dags-

SÅDAN HJALP DANSK SYGEPLEJERÅD

Hvert år involveres en håndfuld medlemmer af Dansk Sygeplejeråd i sager, hvor politiet vælger at rejse sigtelse efter straffe- eller autorisationslovens paragraffer. Som medlem har du forskellige muligheder for at få hjælp afhængig af den konkrete situation, du står i. Kontakt Dansk Sygeplejeråd med det samme, hvis du har brug for hjælp og vejledning i forhold til bl.a. afskedigelse, patientklager, arbejdsskade eller politisager.

- Helle fik juridisk rådgivning, vejledning og sagsbehandling.
- Helle fik en fast specialkonsulent tilknyttet som tovholder på hele forløbet.
- Dansk Sygeplejeråd stillede en advokat til rådighed.
- Helle fik mulighed for at søge midler fra Solidaritetsfonden til dækning af udgifter til psykolog.
- Dansk Sygeplejeråd dækkede sagsomkostningerne.

FIRE ÅR I UVISHED

Efteråret
2017

Helle doserer ved en fejl for meget af præparatet Methotrexat under et hjemmesygeplejebesøg i Birthes hjem, og Birthe afgår senere ved døden som følge af forgiftningen.

22. november
2017

Helle afhøres af politiet.

22. februar
2018

Den endelige obduktionsrapport foreligger, og med den afsluttes politiets efterforskning af sagen. Politiet beder dog den 6. juni 2018 Styrelsen for Patientsikkerhed om en supplerende udtalelse på baggrund af rapporten, men det er det eneste, der sker i sagen efter denne dato.

14. februar
2019

Styrelsen for Patientsikkerheds udtalelse på baggrund af obduktionsrapporten er klar.

24. oktober
2019

Helle modtager et anklageskrift i e-boks og sigtes officielt efter straffelovens §241 og autorisationslovens §75. I sager, der omhandler autorisationsloven, er der en frist på to år fra hændelsestidspunktet, hvorefter sagen ikke længere kan rejses. Da Helle endelig sigtes, er der altså under en måned til fristens udløb.

29. oktober
2019

Retssagen imod Helle berammes til den 23. og den 30. marts 2021.

bøder, Helle idømmes, fastsat til 10 gange 750 kr., som er lidt mindre, end hvad der normalt gives af bødestraf i den slags sager.

Men det er en ringe trøst. Bøden er den mindste del af den pris, Helle har betalt for sin fejltagelse.

Der er flyttet noget ind i Helle

I dag har Helle fået konstateret PTSD pga. af forløbet. Hun kan ikke overskue pressede situationer, og stressen i kroppen hvirvler rundt. Der skal ikke meget til, før hun farer sammen.

Helle dokumenterer alting ned til mindste detalje. På grænsen til besættelse, forklarer hun. Hele tiden har hun fokus på at holde sin ryg fri. Samtidigt er hun kronisk angst for, at hun alligevel skal komme til at begå en fejl, der får konsekvenser for en kollega.

”Hvad nu hvis jeg bliver skyld i, at andre ender i samme situation som mig? Det ville jeg ikke kunne leve med. Det kører i mine tanker konstant,” fortæller hun.

De sidste fire års begivenheder sidder helt fysisk i kroppen på hende. Smilet, der ikke helt når øjnene. Grinet, der ikke når helt ned i maven.

”Jeg var en rigtig spøgefugl førhen. Sådan én, der altid smilede og grinede. Det har ændret sig. Der er flyttet noget ind i mig. En alvor. Jeg er ikke længere helt fri,” siger hun eftertænksomt.

Der er faktisk én, der er død

Helle understreger med jævne mellemrum under interviewet, hvor ulykkelig hun er over Birthes død. Hun fortæller om sin følelse af skyld og skam. Om sin

**12. marts
2020**

Retssagen udskydes til den 12. og den 14. august 2021 pga. covid-19.

**12. august
2020**

Indledende retsmøde. Anklager og forsvarer bliver enige om at udsætte det endelige retsmøde fra den 14. august til den 30. september, da anklagemyndigheden ønsker at indkalde endnu et vidne.

**30. september
2020**

Det endelige retsmøde i sagen gennemføres.

**7. oktober
2020**

Domsafsigelse. Helle frikendes af byretten. Anklagemyndigheden har nu en frist på 14 dage til at anke sagen.

**20. oktober
2020**

Helle modtager besked i e-boks om, at anklagemyndigheden har valgt at anke hendes sag til landsretten. Helle bliver orienteret dagen før 14-dages fristens udløb.

**15. januar
2021**

Ankesagen berammes til den 12. og den 17. august 2021.

**17. august
2021**

Helle dømmes skyldig i uagtsomt manddrab i Østre Landsret.

Helle har igennem årene vekslet mellem skyldfølelsen over det liv Birthe mistede, og sorgen over det liv, hun på sin vis selv har mistet.

forståelse for de børnebørn, der fulgte retssagen, og som mistede deres mormor. Om hvor tæt hun selv var på sin egen mormor, og hvor skrækkeligt det må være at miste en elsket på den måde.

Deri består Helles dilemma. Hele hendes fortælling pendulerer konsekvent frem og tilbage mellem skyldfølelsen over det liv, Birthe mistede, og sorgen over det liv, hun på sin vis selv har mistet.

Det er tydeligt, at hun lever sit liv i spændet derimellem, og det er fyldt af ambivalens. Hun er vred på sig selv. Hun føler sig skyldig, og hun har det stadigvæk svært, når ellers velmenende kolleger med hovedet på skrå spørger, hvordan hun har det.

”Jeg er ikke et offer. Jeg er faktisk skyld i, at en kvinde er død. Det kommer vi ikke udenom, og det er dét, som er så svært at komme videre fra. Jeg har

været sygeplejerske i så mange år. Hvordan i alverden kunne jeg overse det?” spørger Helle retorisk og tager en lang pause, før hun fortsætter:

”Den der følelse af, at jeg ikke er et godt menneske. Den kæmper jeg meget med,” siger hun stille.

Samtidigt er hun frustreret over den lange sagsbehandlingstid i retssystemet.

Hun er også frustreret over, at der ikke fandtes et sikkerhedsnet i IT-systemet, der kunne have advaret om den mistænkeligt høje dosis Methotrexat.

På et mere generelt plan er hun frustreret over de mange gange, hun set i bakspejlet har følt sig presset ud i situationer, hvor risikoen for at begå fejl har været markant forøget.

”Når du møder ind til en sygemelding i hjemmesygeplejen og får sat fire ekstra borgere på din liste, så

er det jo bare værsgo' at komme afsted. På papiret har du egentlig ret og pligt til at sige fra, hvis du ikke føler, du kan udføre din gerning ordentligt. Men det er jo ikke sådan, det fungerer," siger hun.

Et job i Fakta

For Helle er fremtiden usikker. Lige nu ved hun bare, at hun ikke skal sidde i hjemmeplejens callcenter længere. Hendes chef ved godt, at hun gerne vil videre.

"Jeg kommer ikke til at arbejde med pleje længere. Jeg skal noget andet. Jeg har prøvet at holde fast i, at jeg rent faktisk er en dygtig sygeplejerske. At jeg har kompetencer og kan mit kram. Men jeg tør ikke," siger hun.

"Nogle gange tænker jeg, at jeg bare skal sætte bøger op på det lokale bibliotek. Eller køre varer gennem kassen nede i Fakta. Der kan man i hvert fald kun betjene én kunde ad gangen, uanset hvor travlt, der er," siger hun og holder en kort tænkepause. Så tager hun en dyb indånding og fortsætter:

"Jeg skal bare arbejde et sted, hvor det værste, der kan ske, hvis man begår en fejl, er at man får en opsang af chefen. Og så skal jeg forhåbentlig lære at blive glad igen." ●

*Både Helle og Birthe er opdigtede navne. Kvindernes rigtige identitet er redaktionen bekendt.

” Jeg har prøvet at holde fast i, at jeg rent faktisk er en dygtig sygeplejerske. At jeg har kompetencer og kan mit kram. Men jeg tør ikke

HELLE

”DOBBELT STRAF”

Forsvarsadvokat Thomas Hess-Petersen har ført 40-50 sager for sygeplejersker, der har været sigtet efter straffe- eller autorisationslovens paragraffer. Fælles for dem alle er meget lange sagsforløb i det juridiske system.

Tekst **MARIA KLIT**

Fra en sygeplejerske begår en fejl, der fører til sigtelse efter straffe- eller autorisationslovens paragraffer, og indtil sagen afsluttes ved domstolene, kan der snildt gå fire år eller mere. Det er i hvert fald, hvad forsvarsadvokat Thomas Hess-Petersen har erfaret. Han har siden 2014 været fast tilknyttet Dansk Sygeplejeråd og har derfor indgående kendskab til sager som Helles. Sagsbehandlingstiden ligger efter hans eget skøn gennemsnitligt på den forkerte side af to år.

”De her sygeplejersker er i forvejen dybt ulykkelige over den fejl, de har begået, og på vegne af den borger eller patient, det er gået ud over. De er utroligt påvirkede af sagen og føler enorm skam, og derfor er det kun endnu mere beklageligt, at de skal gå så længe med sagen hængende over hovedet uden at vide, hvad det ender med,” siger Thomas Hess-Petersen.

To år i uvished før sagen rejses

For manges vedkommende starter sagen først med en politiafhøring, hvorefter der kan være komplet radiotavshed i op til flere år. Her går sygeplejersken rundt i uvished og aner ikke, om der kommer en sigtelse, eller om politiet lukker sagen. Det skyldes ifølge Thomas Hess-Petersen, at der er en tidsfrist i sager, der omhandler autorisationsloven. Her skal anklageskriftet være udfærdiget senest to år efter hændelsestidspunktet, ellers må sagen frafalde.

”Så jeg ser rigtig ofte, at politiet først rejser sigtelse en, to eller tre uger før fristens udløb. Jeg har sågar oplevet klienter, der blev ringet op og sigtet telefonisk nærmest på sidste dag inden fristens udløb, og først derefter blev indkaldt til afhøring i sagen. Så er der allerede da gået to år, inden sagen for alvor går i gang hos politiet,” forklarer han.

Hårde kriminelle hurtigere igennem

I det juridiske system er der vedtaget en form for hierarki over sagernes prioritering, sådan at eksempelvis såkaldte VVV-sager, der står for vold, voldtægt og våben, behandles hurtigere end andre.

”Det skyldes, at det er politisk besluttet, at ofrene for sådanne alvorlige sager ikke skal gå i uvished unødigt længe, og det giver god mening,” forklarer han.

Omvendt finder han det paradoksalt, at sager om eksempelvis sygeplejersker, der ikke har haft til hensigt at begå en strafbar handling, er så længe om at finde vej til domstolene. Han mener, at de på den måde oplever en ”dobbelts straf” i retssystemet.

”For dem er det utroligt psykisk belastende at gå rundt så længe uden at vide, om de er købt eller solgt,” forklarer Thomas Hess-Petersen.

Strafnedsættelse er en ringe trøst

Af samme årsag anvender Thomas Hess-Petersen ofte straffelovens §82 og §83

om mulighed for strafnedsættelse eller strafbortfald grundet særlige forhold. I særlige tilfælde henviser han ligefrem til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, der beskriver retten til en retfærdig rettergang inden for en rimelig tid.

”De her sygeplejersker er i forvejen dybt ulykkelige over den fejl, de har begået.”

— **THOMAS HESS-PETERSEN**,
Forsvarsadvokat, fast tilknyttet
Dansk Sygeplejeråd

Men selvom det ofte resulterer i en strafnedsættelse i form af en mindre bøde, såfremt sagen fører til dom, så understreger Thomas Hess-Petersen, at det for den involverede sygeplejerske er en ringe trøst.

”Det, der betyder noget for de her sygeplejersker, er ikke, om bøden i sidste ende bliver på 2.000 eller 10.000 kr. Det er, at de i første omgang overhovedet har begået fejlen, og at de for nogles vedkommende skal leve med at være blevet dømt for det,” slår han fast. ●

RAMMT

PÅ FAGLIGHEDEN OG

SECOND VICTIM.

Når der begås fejl i sundhedsvæsenet, er det først og fremmest patienterne, der lider overlast. Men også de behandlere, der har været involveret, kan rammes af negative følelser som skam og skyld i så svær grad, at det påvirker både deres arbejds- og privatliv.

Tekst **MARIA KLIT**

Tvivl på egne evner, stress, skamfølelse, frygt og overforsigtighed. Sådan opleves eftervirkningerne for en stor del af det sundhedspersonale, der har været involveret i en utilsigtet hændelse. Det viser en stor spørgeskemaundersøgelse blandt læger og sygeplejersker på 32 hospitaler i Holland fra 2019.

Undersøgelsen viste, at ud af flere end 6.500 respondenter havde 1.619 læger og 2.750 sygeplejersker været involveret i en util-

sigtet hændelse mindst én gang i løbet af deres arbejdsliv. Næsten 45 pct. af alle respondenter havde i løbet af deres karriere været involveret i en hændelse, hvor patienten havde lidt alvorlig skade eller var afgået ved døden. For denne gruppe respondenter var symptomerne typisk langvarige og udtalte.

Ikke megen forskning på området

De hollandske forskere konkluderer på baggrund af deres resultater, at de psyki-

ske konsekvenser for sundhedspersonale, der er involveret i alvorlige, utilsigtede hændelser, er undervurderet.

Selvom resultater fra udlandet ikke direkte kan oversættes til forhold i det danske sundhedsvæsen, har studiets konklusion ligheder med et kvalitativt studie fra Det Regionale Netværk for Patientsikkerhed i Region Sjælland i 2017.

Også her berettede medarbejderne om svære, psykiske belastningsreaktioner ef-

ter utilsigtede hændelser. Også selvom hændelsen ikke havde konsekvenser for patienten.

Vigtig forskel på ansvar og skyld

Ifølge den norske professor Terje Mesel, der er en af de få i Skandinavien, der har undersøgt fænomenet ”Second Victim”, er det slet ikke overaskende. Han forklarer, at der er en meget simpel årsag til, at det at begå fejl rammer netop sundhedspersonale særligt hårdt.

”Rigtig mange oplever at føle sig ensomme og isolerede.

— TERJE MESEL,

Professor i professionsetik i sundhedsvæsenet Universitetet i Agder

”De fleste har valgt deres profession, fordi de vil arbejde med og gøre en positiv forskel for mennesker. Og så ender de med at gøre det stik modsatte. Over tid er sådan et spænd mellem ideal og virkelighed utroligt slidsomt,” forklarer han.

Ifølge Terje Mesel skelner sundhedspersonale ofte ikke mellem begreberne ansvar og skyld.

”Men der er stor forskel på at være ansvarlig for en hændelse og at have været skyld i den. Patienter, der oplever utilsigtede hændelser, har behov for, at et kompetent personale tager ansvar for hændelsen og er villige til at forklare og informere om det, der er sket. Hvorvidt nogle kan bebrejdes, er et helt andet spørgsmål,” siger han.

Det er ofte pga. sammenblandingen af de to, at skam- og skyldfølelsen kan blive særlig problematisk. Det er en væsentlig pointe, hvis man skal yde den rette støtte til medarbejdere, der tumler med eftervirkningerne af en fejl eller utilsigtet hændelse.

”Rigtig mange oplever at føle sig ensomme og isolerede. De går alene med skammen og skylden. Det er altafgørende, at organisationer, arbejdsgivere og kolleger kollektivt støtter op om den ramte medarbejder og tør gå i dialog, når

skaden er sket. Tavshed er bestemt ikke guld,” siger Terje Mesel.

I lighed med de hollandske forskere mener han også, at det omgivende samfund mangler indsigt i, hvor stor betydning det har for sundhedspersoner at begå fejl eller være involveret i utilsigtede hændelser.

”Man kan jo spørge sig selv, hvordan man ville have det, hvis man havde været ansvarlig for et andet menneskes død. Det er selvsagt meget svært at sætte sig ind i, men det kan illustrere den alvor, som sundhedspersoner står i hver dag,” forklarer han.

Fejl kan ikke undgås

Derfor opfordrer han også både arbejdspladser, politikere og samfundet generelt til at være skarpe på, at de systemer, der er sat i værk for at udpege og rapportere fejl, har et lærings sigte frem for at være en gabestok.

”Den større åbenhed omkring fejl og utilsigtede hændelser er positivt i et patientsikkerhedsperspektiv. Men min store bekymring er, at der fokuseres meget på helt at undgå fejl og utilsigtede hændelser og meget lidt på den moralske bæredygtighed, når fejlene er sket,” siger han.

Med moralsk bæredygtighed mener han et miljø, hvor sundhedspersonalet psykisk kan holde til og ikke mindst tør at blive i deres profession uden at blive mo-

”Ingen er tjent med et sundhedspersonale, der er bange.

— TERJE MESEL,

Professor i professionsetik i sundhedsvæsenet Universitetet i Agder

ralsk udmattede – også hvis de begår fejl. Sygeplejersker og andet sundhedspersonale befinder sig nemlig i en konstant risikozone, hvor muligheden for at begå fejl altid vil være til stede.

”Det er med andre ord utopisk at tro, at fejl kan undgås, og det skal vi have in mente og acceptere, hvis vi skal bevare et sundhedspersonale, der tør foretage gode kliniske skøn og udvise klinisk mod,” siger Terje Mesel.

”For ingen patienter er tjent med et sundhedspersonale, der er bange,” siger han og fortsætter:

”Vi ved fra undersøgelser, at dét at være under følelsesmæssigt pres øger risikoen for at begå fejl. Hvis en sygeplejerske er så angst for at fejle, at hun som konsekvens ikke tør handle instinktivt på sin faglighed, så bliver det først problematisk for patienterne.” ●

Typiske tegn på fænomenet

”Second Victim”

- Føler sig ramt på fagligheden.
- Har et udtalt behov for at undgå situationer som den, der førte til hændelsen.
- Er på den ene side angst for at gå på arbejde og har på den anden side et stort behov for at være sammen med kollegerne.
- Føler skyld og skam og kan have svært ved at slippe hændelsen i det daglige liv.
- Lider af søvnbesvær.
- Oplever en følelse af ensomhed.

I kølvandet på nyheden om Helles dom har en del sygeplejersker valgt at dele deres egne historier om at begå fejl under hashtagget #detkuhaværetmig, der startede i 2017. Her er et udpluk af deres fortællinger.

Tekst **MARIA KLIT**

Charlotte Bjerg Sand Riis, 35
Udviklingsygeplejerske
Neurologisk Afdeling på
Regionshospitalet Holstebro

Som nyuddannet sygeplejerske overtog jeg en patient fra en kollega. Patienten skulle have en type medicin, jeg ikke kendte. Jeg gik til tre erfarne kolleger for at få sparring, men den sidste sagde "så tænk da selv", så jeg endte med at give medicinen med rystende hænder.

Min kollega kom tilbage, men vi misforstod hinanden, så hun troede, at jeg tog mig af patienten og omvendt. Det betød, at den efterfølgende væsketerapi løb for hurtigt ind. Ingen af os tilså patienten, før det var for sent, og hun blev kørt akut på intensiv med et lungeødem.

Patienten overlevede – heldigvis. Det er 10 år siden, og det skete på et af Danmarks universitetshospitaler. Vi havde alt for travlt, tonen var alt for hård, og kulturen tillod ikke, at man lærte af sine fejl.

Dette er desværre kun ét ud af flere eksempler, jeg har oplevet. Nogle er medicinfejl, andre er opfølgingsforglemmelser eller informationsfejl. Alle havde de betydning for patientens sikkerhed og forløb. Jeg kan fortælle dig, at det ovenstående eksempel stadigvæk hjemsøger mig, og jeg håber ikke, at du sidder derude og tænker "shit, en inkompetent sygeplejerske". For det er jeg faktisk ikke. Men jeg er et menneske.

Påpasselighed og rettidig omhu er bare ikke altid nok. Fejl sker, og nogle gange er de alvorlige, når man arbejder med højpotent medicin og syge mennesker. Man gør, hvad man kan for ikke at begå fejl, for det er med sikkerhed alle sygeplejerskers værste mareridt.

Foto **ASTRID DALUM**

#detkuhaværetmig

Regitze Tholstrup, 29
Sygeplejerske, Akutafdelingen,
Kolding Sygehus

Det var en tidlig søndag morgen for et par år siden i slutningen af en 12-timers vagt. Jeg havde også været på vagt dagen forinden, og der var rigtig travlt på afdelingen. Jeg havde flere patienter, der skulle have antibiotika den morgen, så jeg gik i medicinrummet for at blande til de forskellige.

Jeg nåede rundt til alle mine patienter, og der gik ca. 15 minutter, før jeg kom i tanke om, at én af patienterne havde penicillinallergi. Jeg skyndte mig ind for at tjekke, om jeg havde hængt det rigtige op.

Her gik det op for mig, at jeg i medicinrummet havde fået byttet rundt på nogle labels og derfor havde givet patienten penicillin ved en fejl. Jeg skyndte mig at få koblet det fra, og ved et heldigt tilfælde havde hun ligget sådan med håndleddet, at der næsten ikke var løbet noget medicin gennem hendes PVK. Jeg ringede med det samme til en læge, og vi fik givet kvinden noget forebyggende mod allergisk reaktion.

I det her tilfælde gik det godt, men det kunne jo være endt ganske fatalt med tanke på risikoen for anafylaktisk chok. Det er min suverænt største frygt. At begå en fejl, der er så stor, at den kan koste menneskeliv. Og jeg tænker faktisk på det hver eneste gang, jeg doserer medicin. Selvom man synes, man er grundig og følger alle retningslinjer, så er der altid en risiko for at begå

fejl. Særligt i en 12-timers nattevagt, hvor man er både træt og stresset. Jeg er desværre nået dertil, at jeg netop har lagt min opsigelse på min arbejdsplads og nu vil søge uden for sundhedsvæsenet. Jeg er simpelthen så bange for at komme til at begå fejl, at det går ud over mit privatliv. Ofte kommer jeg hjem til min mand og er rigtig ked af det, fordi jeg har haft alt for travlt og ikke føler, at jeg slår til som sygeplejerske. Tankerne kører: Kommer jeg til at overse noget? Sender jeg nogen hjem, hvor det viser sig, at de er alvorligt syge?

Jeg elsker at være sygeplejerske, og jeg brænder virkelig for faget. Jeg har næsten lige været på kursus i klinisk lederskab gennem Dansk Sygeplejeråd, og der kunne jeg virkelig mærke den boblende glæde over at lære om den ideelle version af sygeplejen. Men når man så kommer tilbage til virkeligheden, så falder al den glæde til jorden. For der er ikke tid til at give den nødvendige sygepleje og omsorg.

Lige meget hvilken sygeplejerske, jeg taler med, så kan jeg jo høre, at det er nøjagtigt det samme for dem. Et skift til en ny afdeling ville bare være gammel vin på nye flasker. Vi får dårligere patienter og færre ressourcer. Vi har for travlt, vi er underbemandede, vi er stressede, og vi er udrændte. Hvis jeg skal slippe min frygt for at begå en dødelig fejl, så er jeg nødt til at sige fra nu. Jeg tør ikke længere tage ansvaret.

"Jeg tør ikke længere tage ansvaret".

Ditte Krøyer, 36
Diabetessygeplejerske
Steno Diabetes Center Copenhagen

For 10 år siden var jeg sygeplejestuderende på sidste semester. En dag i foråret havde vi rigtig travlt, og jeg hjalp til ved at måle alle diabetespatienternes blodsukkertal og give insulin. En ældre, dement kvinde lå og ventede på en aflastningsplads.

På afdelingen havde vi en blodsukkervogn. Her lå mapperne med sengenumrene på forsiden, hvor patienternes blodsukker skulle noteres, og hvor lægen havde nedskrevet ordinationen på insulin. Der stod insulinpenne i et bæger på vognen.

Jeg gik alene rundt og målte blodsukker og gav insulin. Jeg målte den ældre kvindes blodsukker. Det lå inden for normalområdet, men ifølge skemaet skulle hun have 10 IE insulin fast. Hun var ikke meget for det og kunne ikke forstå, hvorfor hun skulle stikkes. Hun var som sagt dement og fremstod generelt konfus, så jeg gav hende det alligevel. Jeg gik hurtigt videre til næste patient og fandt vedkommendes mappe frem. Og så er der pludselig noget, der ikke stemmer. Mapperne er markeret med sengenummeret, og jeg kan se, at jeg har rodet rundt i numrene. Det ikke var den ældre og demente kvinde, der var konfus. Det var mig, der havde givet insulin til en kvinde, der ikke led af diabetes.

En åben og ærlig fejlkultur

Et kort øjeblik overvejede jeg, om jeg bare skulle lade som ingenting. Jeg blev så bange. Hvad hvis der skete kvinden noget? Hvad hvis det fik fatale konsekvenser? Jeg blev så flov. Jeg var næsten færdiguddannet, og så begik jeg sådan en utilgivelig fejl.

Jeg skyndte mig ud til min vejleder og fortalte, hvad der var sket. Hun og de andre sygeplejersker fik mig overbevist om, at det nok skulle gå, og den ældre kvinde fik kulhydrater i lange baner og fik aldrig hypoglykæmi. Blodsukkervognen blev efterfølgende fjernet og insulinpennene gjort individuelle.

Den dag jeg begik en fejl, var der ekstra travlt på afdelingen, men ikke i nærheden af hvor travlt, der er derude i dag. Fejl kan ske, uanset hvor travlt vi har, men sygeplejersker og andet sundhedspersonale bliver fortsat presset af besparelser og effektiviseringer og ikke mindst af manglende kolleger, så vi skal løbe dobbelt så stærkt. Fejl kan ske, selvom man har god tid, men tempoet øger risikoen for fejl – også dødelige. Og så er det os, der bliver kaldt uansvarlige og risikerer at blive dømt for manddrab.

Når vi går og er bange for at blive straffet individuelt, så tør ingen stå frem med deres historier af frygt for følgerne. Men vi skal turde tale højt om de fejl, vi begår, for offentligheden skal kende konsekvenserne af, hvordan sundhedsvæsenet fungerer i dag. Derfor skal vi arbejde for en åben og ærlig fejlkultur, hvor vi tør dele og lære af vores fejl.

Foto: RIE NEUCHS

#detkuhaværetmig

Sorbact® Gel Dressing

Sårkontaktlag med hydrogel

Forebygger og behandler sårinfektioner

Forhøjede niveauer af mikroorganismer vil medføre øget infektionsrisiko og forsinket sårheling. Sorbact® reducerer mængden af mikroorganismer på en sikker måde, og forbedrer dermed forudsætningerne for sårheling.

Holder såret fugtigt

Sorbact® Gel Dressing optimerer såret ved at tilføre fugt til tørre eller letvæskende sår. Sorbact® Gel Dressing har en høj fugtgivende evne, hvilket fremmer effektiv autolytisk debridering.

Vil du prøve Sorbact® Gel Dressing?

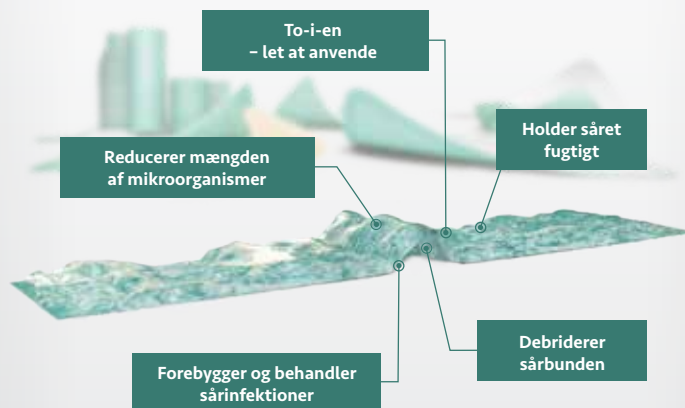
Send os blot en besked på info@abigo.dk.

Skriv "Prøve Sorbact® Gel Dressing" samt dit navn, afdeling og arbejdssted, så sender vi prøven til dig.

Sorbact® Gel Dressing

Varenr.	Størrelse	Stk./pakke
98136	7,5 x 7,5 cm	10
98137	7,5 x 15 cm	10
98139	3 x 15 cm	10
98180 NYHED!	15 x 20 cm	5
98181 NYHED!	20 x 25 cm	5

Nu større størrelser!

Besøg vores nye websted sorbact.dk

ABIGO Pharma A/S · Stengårdsvej 25, 4340 Tølløse · Tel. 46 49 86 76 · sorbact.dk

Har du en professionsbachelor?

Så byg ovenpå med en kandidat fra SDU!

På SDU har vi en række kandidatuddannelser, der er rettet til professionsbachelorer fra sundhedsområdet, det sociale område eller undervisningssektoren.

Kom til Åbent hus
9. februar 2022, kl. 12-16
på Syddansk Universitet i Odense.

Læs mere på sdu.dk/sund/uddannelser

Kandidat:

Ildræt og sundhed
Folkesundhedsvidenskab
Folkesundhedsvidenskab, intervention og evaluering
Den sundhedsfaglige kandidatuddannelse
Klinisk sygepleje

Erhvervskandidat (4-årig, hvor du kan arbejde samtidig med, at du læser):

Klinisk sygepleje
Den sundhedsfaglige kandidatuddannelse

#bygviderepådin Karriere

Foto: DANSK SYGEPLEJEHISTORISK MUSEUM

• Dengang •

JULEKLIP FOR STORE OG SMÅ

Traditionen for at lave julepynt gælder også sygehusene. De små patienter, der i 1939 måtte tilbringe julen på øre-næse-hals-afdeling F1 på Rigshospitalet, skulle selvfølgelig ikke snydes for denne hyggestund, som dengang foregik sammen med voksne patienter.

Heller ingen jul uden julesmåkager, og som det fremgår af referatet af et personalemøde på Rigshospitalet i 1930'erne, går en af diskussionerne på, om personalet har tid til at bage småkager til jul. Afdelingssygeplejerske Kirchheimer mener, at sygeplejerskerne i forvejen er hårdt belastet, og foreslår at småkagerne købes færdigbagte.

(hste)

FØRST HER FORTRYD

Covid-19. De uvaccinerede fylder mest på Lungemedicinsk Afdeling på Hvidovre Hospital, hvor sygeplejerskerne oplever både skamfuldhed og fortrydelse hos især yngre covid-patienter.

Tekst **NANA TOFT**
Foto **NICOLAI LINARES**

Der lyder en voldsom hosten inde fra en af stuerne. Høje, susende lyde fra et iltapparat blander sig med lydene fra en mandlig patient i smerter. Han må have hevet i ringeklokken, for pludselig kommer to sygeplejersker løbende hen ad gangen og ind på patientstuen.

“Kan du hoste?” spørger den ene sygeplejerske.

Manden hoster igen.

“Jeg synes, det lyder som om, slimen sidder længere nede. Lad os også lige tjekke. Hvor meget ilt får han?”

Det er i begyndelsen af december, og klokken har netop passeret 11 om formiddagen, og vidste man ikke bedre, kunne man tro, at det var en forholdsvis normal dag på Lungemedicinsk Afdeling på Hvidovre Hospital.

Det er det bare ikke.

Mere voldsomme forløb

For spørger man afdelingssygeplejerske Aslaug Jørgensen er situationen i de her dage mere end almindelig travl. Sidste uge var det anderledes, men i tre døgn har hun og hendes kolleger haft mange usædvanligt dårlige patienter.

Stort set alle er uvaccinerede og flere af dem i øvrigt ganske unge; oftest i alderen 25 til 45 år. Aslaug Jørgensen pointerer, at de også modtager patienter, der er vaccinerede, men at disse patienter stort set alle enten er multisyge, lider af overvægt, astma eller diabetes.

“Det er desuden de uvaccinerede, der får de mere voldsomme forløb. Det er dem,

der har lange indlæggelser, og det er dem, der oftest dør,” forklarer Aslaug Jørgensen.

Usædvanlige uvaccinerede

“Aslaug. Visiterende.”

Telefonen ringer. Igen. Det gør den mange gange denne formiddag. Aslaug Jørgensen drejer kontorstolen og vender hovedet mod computerskærmen.

“Ok. Uh. Har vi plads? Øjeblik. For ja, vi må jo hurtigst muligt finde en to-sengsstue til dem, så han kan tage afsked. Det er virkelig synd.”

Et ældre ægtepar er begge smittet med covid, og den ene af ægtefællerne er nu så syg, at det kun er et spørgsmål om timer. Aslaug Jørgensen er blevet spurgt, om de kan finde to-sengsstue, så ægteparret kan samles.

“Vi har faktisk en enkelt to-sengsstue. Så jeg tror, det kan lade sig gøre, ja.”

Aslaug Jørgensen lægger på.

“De er begge uvaccinerede. Det er faktisk ganske usædvanligt i den her aldersgruppe,” siger hun.

Respekterer individuelle valg

På lungemedicinsk afdeling har Aslaug

På Lungemedicinsk Afdeling på Hvidovre Hospital modtager de i disse dage mange patienter, der er uvaccinerede. Men det ændrer ikke på, at alle får samme behandling. "Det handler om lige adgang til sundhed," konstaterer afdelingssygeplejerske **Aslaug Jørgensen** (i midten)

Det er patienter med Covid-19, der fylder på afdelingen.

ER DE UVACCINERED

Jørgensen normering til to semi-intensive sengepladser. Derfor er mange af de lungemedicinske sygeplejersker specialtrænede i semi-intensiv sygepleje. En af dem er Karoline Dahm Frederiksen, der fortæller, at langt de fleste uvaccinerede patienter, der har haft et hårdt forløb, fortryder, at de ikke havde fået vaccinen.

"De er meget skamfulde, og banker ofte sig selv i hovedet. Jeg har netop haft en patient med et moderat forløb, der erklærede, at han ville gå ud og sige til alle, hvor væsentlig vaccinen var," fortæller Karoline Dahm Frederiksen.

Hun fortæller, at hun naturligvis ville ønske, at alle lod sig vaccinere, da det både ville skabe mildere forløb og lægge et mindre pres på sundhedsvæsenet. Men at en del af hendes sygeplejefaglighed også handler om at respektere alle menneskers individuelle valg.

"Jeg kan være uforstående over for de mennesker, der har røget sig selv til KOL, ligesom jeg kan være uenig med de mennesker, der ikke tager imod vaccinen. Men det gør intet for mig i forhold til, hvilken sygeplejefaglig behandling, de får. Den er

ens for alle," understreger Karoline Dahm Frederiksen.

Folk dør ikke nær så kærligt

Hun er først og fremmest berørt af, at så mange af hendes patienter er unge. For det er ikke normalen på Lungemedicinsk Afdeling.

"Vi er på lungemedicinsk, så det er ikke uvant, at folk dør. Men de dør værdigt, og jeg sætter en stor ære i, at vi er dygtige til at palliere. Lige for øjeblikket dør folk ikke nær så kærligt. Det går stærkt, og både patienterne og de pårørende er efterladte mere uforstående," fortæller Karoline Dahm Frederiksen.

Både hun og Aslaug Jørgensen peger på, at der næsten er lige så mange smittede nu, som der var i første bølge. Forskellen er, ifølge dem, at hele samfundet i dag er åbent. Og så mangler der sygeplejersker. Især til landets intensivafdelinger. Hvilket bl.a. bekræftes af lægelig direktør Bjarne Dahler-Eriksen fra Odense Universitetshospital, der for nylig udtalte til TV2, at der manglede 40-45 sygeplejersker på deres intensivafdeling.

Handler stadig om omsorg

Aslaug Jørgensen understreger, at der kun er få personaler, der har sagt op på Lungemedicinsk Afdeling på Hvidovre Hospital. Tværtimod tager de ekstra vagter og har gjort det længe.

"Alle stempler ind. Alle knokler. Alle står sammen. For ingen ønsker at lade deres kolleger være alene, og ingen ønsker at lade patienterne dø," pointerer Aslaug Jørgensen.

Hendes oplevelse er, at jo mere det spidser til, jo mere stiller personalet skarpt på faglighed.

"Lige nu har vi mange, der ikke er vaccinerede, men det handler stadigvæk om omsorg og sygepleje. Og om lige adgang til sundhed," konstaterer Aslaug Jørgensen, der understreger, at der er forståelse og lydhørhed hele vejen op til hospitalsledelsen.

"Jeg oplever ikke, at vi står alene. Tværtimod. Alle forsøger at trænge igennem til regeringen og få dem til at forstå alvoren af det her. For der er dage, hvor vi alle skal kæmpe ekstra hårdt for at sikre patientsikkerheden," konstaterer Aslaug Jørgensen. ●

“DE HER BØRN SKAL HAVE LOV TIL AT BLOMSTRE”

I Randers Kommune er astma-sundhedsplejerske **Tanja Koch** med til at sætte fokus på Danmarks største børnesygdom. For den indsats har hun og kollega **Helle Lund** modtaget Athena Prisen 2021

Tekst **NANA TOFT**
Foto **MIKKEL BERG PEDERSEN**

Tanja Koch, 42 år, på hjemmebesøg. Hun er pt. eneste astma-sundhedsplejerske i Randers, da hendes medprismodtager Helle Lund har skiftet job.

Det giver så meget mening for mig at være med til at opspore de her børn. At sikre at de er medicinsk velbehandlet. Ellers kan de mangle overskud, både til at spise, bevæge sig og udvikle sig samtidig med at nattesøvnen kan blive påvirket.”

Sådan lyder det fra Tanja Koch, der arbejder som astma-sundhedsplejerske i Randers Kommune.

Siden efteråret 2019 har hun, udover sit normale arbejde som småbørnssundhedsplejerske i kommunen, haft et særligt fokus på tidlig opsporing af børn med astmatisk bronkitis og ikke mindst optimal behandling hos de børn, der allerede har fået stillet diagnosen.

En sygdom der med sine 5.000 indlæggelser om året gør det til Danmarks største børnesygdom. En sygdom som eksperter tilmed mener bliver underdiagnosticeret.

“Vi kan ikke forhindre, at et barn får astmatisk bronkitis, men at sætte tidligt ind er afgørende. Både for barnets udvikling og for familiernes generelle trivsel,” fortæller Tanja Koch.

Skaber altid aha-oplevelser

Sundhedsstyrelsen iværksatte i 2016 ‘Undersøgelserprogram for astma hos børn og unge’, der gav kommunerne mulighed for at opspore, udrede og følge op på børn og unge med astma. I Randers var man så

begejstrede for indsatsen, at kommunen valgte at gøre indsatsen permanent.

Helt konkret betyder det, at Tanja Koch har fået en deltidsstilling øremærket den forebyggende astmainsats. Timer der fortrinsvis går til særlige astma-hjemmebesøg samt oplæg til pædagogisk personale i kommunens daginstitutioner. For selv om det er Danmarks største børnesygdom, er det fortsat en sygdom, der, efter Tanja Kochs eget udsagn, går “alt for meget under radaren.”

“Jeg har endnu til gode at holde et oplæg i en daginstitution eller være på et astma-hjemmebesøg uden, at jeg har kunnet skabe bare en lille aha-oplevelse,” fortæller Tanja Koch.

Jeg har endnu til gode at holde et oplæg i en daginstitution eller være på et astma-hjemmebesøg uden, at jeg har kunnet skabe bare en lille aha-oplevelse

TANJA KOCH

De største fejlkilder

Et astma-hjemmebesøg kommer hele vejen rundt om barnets indeklima: Støv, husdyr, brændeovn, mados, damp i badet, parfume og bamser i sengen. Blot for at nævne en håndfuld faktorer, der kan aktivere astma.

“Der er mange ting, man som forældre måske ikke er opmærksom på. Som f.eks. hvor meget støv og snavs, der kan være i bunden af de meget populære bold-bassiner, som flere familier har,” fortæller Tanja Koch.

Det største fokuspunkt er dog medicinen. Forældre bliver vejledt i at bruge den særlige maske, som barnet får sin medicin igennem, ligesom Tanja Koch også opfordrer forældrene til at skrive en astmadagbog.

“De største fejlkilder er en maske, der ikke er rengjort korrekt og et manglende overblik over doserne. Hvis masken

Astmainsatsen i Randers Kommune

- Øget fokus på astmatisk bronkitis fra barnets egen sundhedsplejerske i de obligatoriske hjemmebesøg.
- Uddybende astma-hjemmebesøg til familier fra astma-sundhedsplejerske, hvor barnet nyligt har fået stillet diagnosen astmatisk bronkitis, eller hvor familien har udfordringer med sygdommen eller behandlingen.
- Tværfagligt samarbejde: Med pædagogisk personale i dagtilbud og praktiserende læge.

ikke er ren, kommer der ikke medicin i lungerne. Og tæller man ikke doserne, risikerer man, at man tror, man giver medicin, hvor medicinbeholderen rent faktisk er tom. Disse fejlkilder kan føre til indlæggelse,” forklarer Tanja Koch, der efter astma-hjemmebesøg – efter samtykke fra forældrene – sender deres egen læge en opdatering om astmainsatsen, og hvilken vejledning hun har givet familien.

Første symptomer i institutionerne

Corona satte både hjemmebesøg og oplæg i kommunens daginstitutioner på pause, men efter sommeren 2021 har Tanja Koch dog igen været på besøg i en del institutioner. I skrivende stund har hun været forbi 26 ud af 72 institutioner i Randers Kommune.

Fokus er at klæde det pædagogiske personale på til både at tage samtalerne med forældrene og efterfølgende varetage den medicinske behandling, når barnet er i daginstitution. Tanja Koch fortæller, at det ofte er i institutionerne, de første symptomer bliver spottet.

“Det er her, de okser løs på cyklerne eller laver bål, så det er tit her, det viser sig først. Måske hiver børnene ekstra efter vejret. Måske hoster de, når de sover. Jeg taler meget med det pædagogiske personale om de såkaldte skjulte symptomer,” fortæller Tanja Koch.

At sikre bedre trivsel

Randers Kommune måler ikke på astmainsatsen, men Tanja Koch har en klar opfattelse af, at hendes arbejde gør en

ATHENA PRISEN

Athena Prisen er opkaldt efter Florence Nightingales ugle. Athena er også navnet på den græske gudinde for visdom, og samtidig symboliserer uglen klogskab. Prisen uddeles hvert år af Dansk Sygeplejeråd og Bauta Forsikring. Årets modtagere er Annelie Ottesen for udvikling af en kateterbuks til mænd samt Tanja Koch og Helle Lund for astmainsats til børn.

forskæl. De ansatte føler sig vigtige i den tidlige opsporing efter oplæggene samtlig med, at de føler sig mere kompetente til at give børnene deres astmamedicin, mens de er i dagtilbuddet. En vigtig pointe er, at man har astmatisk bronkitis 24-7 og ikke bare, når man er hjemme hos sine forældre.

Hun er blevet kontaktet af sundhedsplejen i andre kommuner, som vil høre, hvad hendes erfaringer er, og så er hun netop begyndt på at klæde sundhedsple-

jerskerne på i forhold til at spotte symptomer på astma hos skolebørn.

“Der er helt klart en større opmærksomhed på astmatisk bronkitis i dag, end der var tidligere. Det er jeg dybt taknemmelig for,” siger Tanja Koch, der fremhæver den helt særlige forebyggende karakter, som astmaindsatsen har.

“Det særligt meningsfulde for mig er, at hvis vi opsporer tidligt, så kan vi både sikre bedre trivsel her og nu for børnene og deres familier og på sigt kan det med-

Astmaindsatsen og FN's verdensmål

I følge indstillingen lever astmaindsatsen op til FN's verdensmål nummer 3 om sundhed og trivsel og verdensmål nummer 10 om mindre ulighed.

(Kilde: verdensmaalene.dk/maal)

virke til, at barnets luftveje ikke tager skade, ligesom vi ved, at sygdommen hænger sammen med risiko for overvægt,” fortæller Tanja Koch.

Et tilbud i hele Danmark?

Ikke overraskende blev Tanja Koch overvældende glad, da hun fik beskeden om, at hun havde vundet Athena-prisen. Hun har dog endnu ikke fundet ud af, hvad hun vil bruge pengene til. Men hun har en drøm.

“Det fine ved det her er jo, at alle familier, uanset ressourcer, kan få tilbudt et astma-hjemmebesøg. Så tænk, hvis det ikke kun var et tilbud i Randers Kommune? Tænk, hvis det var et tilbud i hele Danmark? Så var der måske endnu flere af disse børn, der kunne få støtte til at blomstre og udvikle sig på samme måde som deres jævnaldrende,” siger Tanja Koch. ◉

” Det særligt meningsfulde for mig er, at hvis vi opsporer tidligt, så kan vi både sikre bedre trivsel her og nu for børnene og deres familier og på sigt kan det medvirke til, at barnets luftveje ikke tager skade, ligesom vi ved, at sygdommen hænger sammen med risiko for overvægt

TANJA KOCH

JUL PÅ KRYDS OG TVÆRS 2021

Her er høvisk tale en bunden opgave

På de sociale medier tager ukvemsord og personkarakteristik med grimme undertoner plads uden at pynte. I krydsord er der ikke mulighed for den slags, så gæt trygt med.

Sygeplejerskens Julekryds har eksisteret siden 1999. Som altid skal den ivrige læser og løser finde frem til et kodeord i to dele og udfylde felterne nederst på siden.

Send løsningen til redaktionen, Sankt Annæ Plads 30, 1250 København K. Skriv "Julekryds" på kuvertens nederste venstre hjørne.

Det er også muligt at sende løsningen til Julekryds@dsr.dk. Husk navn, adresse, medlemsnummer og kodeord. Løsningen skal være fremme senest onsdag den 5. januar 2022.

Blandt de rigtige svar finder vi tre vindere, som får et gavekort og en bog. Vinderne får direkte besked og nævnes i *Sygeplejersken* nr. 1/2022, der udkommer den 17. januar.

PIPELINE	↕	KURS	LAND-BRUGS-TEKNIKKER	FOD-SLAG		↕	HUD-FARVE	LILLE RYK	↕		MOORE		KVINDEGRUPPE	↕	VERE-PROBLEM	↕	
LUMBAGO								FØR U					IDRÆTSUDSTYR				
LIGGET								RED-SKABER DITTO									
2021		→			→				→				→				
		JYSK BY						HØJDE					-? PLUS ULTRA				
KODE-ORD (2. DEL)									→			SLÆGT-NING					
VREDET								LAG			UM-BERTO RÆKKE		1100				UJÆVN
OSE-PIND					ANTAL GRILLE			JAM-MER					DAMP				
↙				ENS		MØNT GRÆSK TEGN											DRENGE-NAVN INTERNET-BESKED
		BRIER PAPE- GØJEN					KEJSER						SPISE- SEDEL FØLER				
KLØET							FORD- MODEL FRA ASIEN			LAND I ASIEN BILERNE							
EFTER T		3+T			ÅBNING			FRÆ- KE FLADE							PUKLE		
					LYS										VOLD		
SYMP-TOM						2 ENS PLUS		KNAP DREN- GENAVN			GAM- MEL- DAGS						
FORE-BYGGER NOSO-KO- MIELLE INFEK-TIONER			FÆLDE		KALKU- LERE JAPANS MØNTFOD							REM LØV- TRÆ					OPFØRT
											LEVER						FOR TIDEN DREN- GENAVN
		SPROG- ØE INDBO				MARI- NADE FUT				LEVER- SYG- DOM							
CFKR																	
VITAMIN											LÆNGST UDE						

LEXI.DK

NAVN

MEDLEMSNUMMER

ADRESSE

LØSNING

UNGE RULLEDE DEN SORTE LØBER UD

Tekst og foto **BAX LINDHARDT**

"En kamp for sygeplejerskerne = En kamp for vores fremtid". Ordene, der spærrer for politikernes indgang til Christiansborg, står skrevet på et stort banner, som holdes af to unge studerende fra Krogerup Højskole. Sammen med ca. 30 medstuderende er de denne iskolde december-morgen mødt op i Rigsdagsgården i indre København, bevæb-

net med sorte løbere pyntet med billeder af sygeplejersker, bannere og protestskilte, der i løbet af få minutter dækker det meste af den store granittrappe.

"Vi er ikke selv sygeplejersker, men vil gerne have et ordentligt sygehjælpssystem, når vi bliver gamle, så derfor støtter vi dem og særligt deres ønske om at afskaffe tjenestemandsgenstanden," siger 21-årige Therese Holm Kristensen, der er talsperson for "Stop sundhedssvigt - Unge til kamp for bedre velfærd".

SVIGT I GLASUR

Der går ikke mange minutter, før en politibil ruller ind på pladsen foran de unge. To betjente gør venligt, men bestemte,

opmærksom på, at det ikke er tilladt at demonstrere på trappen og beder dem om at flytte sig over til fortovet overfor.

De studerende bliver stående, og forsøger at give et honninghjerte med ordet "Svigt" skrevet i glasur til en politiker, der kæmper sig op ad den godt fyldte trappe.

Øjeblikket efter er de to betjente tilbage og denne gang efterkommer de unge ordensmagtens ordre.

"Vi fik lavet et fedt statement, og det gik supergodt," siger en tydeligt tilfreds Therese Holm Kristensen og løfter sit skilt med teksten "Ligeløn - ikke pigeløn" op, så folketingsbetjenten kan se det fra sin genobrede plads på trappen ind til Christiansborg.

Kære Anders
og Mette Frederiksen
Vi ønsker os
- Lige løn på tværs af
- Få mere sygeplejersker
- Afkølelse af
- Bedre løn og
arbejdsvilkår

S

V

i

G

T

DET VANSKELIGE FÆLLESSKAB

Relationer i mange afskygninger – det er hvad juleferielæsningen byder på i 2021. Fire bind i en slægtskrønike, et ægte-skab mellem to mennesker, som ikke har så meget til fælles, men er glade for hinanden samt fire sygeplejersker på deres livs rejse væk fra oplevelser, der gør ondt.

JETTE BAGH, cand.cur., fagredaktør *Sygeplejersken, Fag & Forskning*

Jesper Bugge Kold, Mich Vraa
PIGEN FRA DET STORE HVIDE SKIB
 Lindhardt og Ringhof 2021
 394 sider – 299,95 kr.

En roman om en sygeplejerske, som er ombord på hospitalsskibet Jutlandia, da det for første gang stævner ud med kurs mod Sydkorea. Operationssygeplejersken Molly kommer til at dele kahyt med tre andre sygeplejersker. Alle har de deres særlige grunde til at befinde sig på skibet. Grunde, der afdækkes lidt efter lidt. Et andet spor i bogen beskriver pigen Yun, der har mistet hele sin familie og er flygtet sammen med sin bror og en ven for at komme til Sydkorea og møde en slægtning, som bor der. Fortællingerne i de to spor er begge interessante, både for operationssygeplejersker og andre, som kan lide en bog, der både er let at læse og oplysende på samme tid. De to spor flettes sammen, og de to hovedpersoner må begge gå grumme ting igennem, før bogen kan lukkes.

Jesper Wung-Sung
KVINDE SET FRA RYGGEN
 Politikens forlag 2021
 464 sider – 249,95 kr.

Ida møder maleren Vilhelm Hammershøi gennem sin broder, maleren Peter Ilsted. De to bliver forlovede og senere gift, og Ida er kvinden, som er afbildet på mange af Hammershøis senere så berømte og betydelige malerier. Begejstringen hos publikum og i kunstverdenen for de grålige og stramme malerier med de usædvanlige lysindfald var ikke voldsomt stor i samtiden, men det har ændret sig sidenhen.

Forfatteren har været i arkiver og op-søgt det miljø, Ida kom fra, og han har læst breve fra Vilhelms dominerende mor til sin søn og svigerdatter. Vilhelm selv var optaget af én eneste ting: at male. Hvordan det var at stå model i dagevis, ved vi ikke, men forfatteren lægger Idas følelser og tanker frem, som han forestiller sig, de kunne have været.

Parret flytter rundt i Europa i jagten på motiver. De får ingen børn, og efter Vilhelms død som 51-årig lever Ida alene. Romanen er ikke sandheden om det umage par, men tidsbilledet og historien om de to fanger.

Lars Saabye Christensen

**Oslo-trilogien, Bind 1
BYENS SPOR**

Grif 2018

448 sider – 299,95 kr. (vejl.)

Dem kommer jeg aldrig igennem, tænkte jeg, da jeg så omfanget af de tre bøger, der udgør Oslo-trilogien. Næsten 1.500 sider alt i alt. Men man skal ikke lade sig skræmme. Bøgerne trækker i deres læser, når andre gøremål har forhindret den totale fordybelse. Sproget er nuanceret med mange billeder, og personkarakteristikken er både morsom, tragisk og farverig. Forfatterens mors efterladte notesbøger med referater fra frivilligt arbejde i Røde Kors udgør underlægningsmusikken til det almindelige hverdagsliv, der leves i Oslo i efterkrigsårene.

På Kirkeveien 127 møder vi en familie på fire personer. Maj Kristoffersen er 32 år og hjemmegående husmor, som passer børnene Jesper og Stine. Desuden sørger hun for ægtemanden Ewald, som er ansat på et reklamebureau og stamkunde på en hotelbar, hvor han får rigeligt at drikke og herefter vender hjem til aftensmaden – eller senere. Overboen fru Vik er enke efter en dyrlæge. Hun møder en antikvarboghandler, Olaf Hall, som hun forsigtigt kommer tættere på, da sørgetiden er afsluttet. Boghandleren har en stedsøn, Bjørn Stranger, som sammen med slagterens dreng, Jostein, er en af de interessante bipersoner, vi følger i denne bog – og de to næste.

Lars Saabye Christensen

**Oslo-trilogien, Bind 2
BYENS SPOR**

Grif 2018

540 sider – 299,95 kr. (vejl.)

Året er 1956. Maj Kristoffersen er blevet 40 år, og til trods for Røde Kors-damernes slet skjulte forargelse slipper hun langsomt den kvinderolle, hun tidligere har taget på sig uden at kny. Fru Vik, overboen, er blevet fru Hall, men ægteskabet er ikke lykkeligt. Skilt bliver man dog ikke, blot bleg og udtrættet at se på. Majs søn, Jesper, får en kæreste, Trude, som introducerer ham til et nyt og anderledes miljø, hvor der spises vegetarisk og diskuteres politik. Slagterens søn Jostein, som er Jespers eneste rigtige ven, får smag for at tjene penge og viser sig at have talent for det, hvilket passer ham langt bedre end udsigten til at overtage faderens slagterbutik.

Lars Saabye Christensen

**Oslo-trilogien, Bind 3
Skyggebogen**

BYENS SPOR

Grif 2018

540 sider – 299,95 kr. (vejl.)

Året er 1968. Formand Mao har mange unge tilhængere – de bor i kollektiv og eksperimenterer med lidt af hvert. Jesper er meget pludseligt rejst væk, og da han langt om længe kommer tilbage, er han psykisk syg og bliver indlagt på en psykiatrisk afdeling. Hvad fejler han? Det er der ingen, der ved. Måske har han taget stoffer, som har ødelagt sindet. Stine kommer ud for et traume, som får hende til at flygte væk fra byen og holde op med at læse medicin. Forfatteren kommenterer undervejs sine hovedpersoners gøren og laden, alt imens han fortæller om sin egen sygdom. Planen var, at trilogien skulle stoppe efter bind tre, men Lars Saabye Christensen har fået kræfterne tilbage.

Lars Saabye Christensen

**Romanseriens bind 4
Jesper & Trude**

BYENS SPOR

440 sider - 299,95 kr. (vejl.)

Grif 2021.

Jeg glæder mig til at følge hovedpersonerne i 1980'erne.

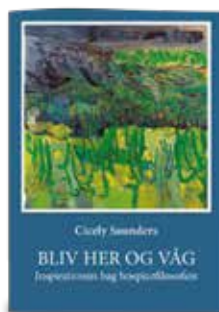
En grundopskrift på hospicebevægelsen

Systematisk smertekontrol hos terminalt syge med opmærksomhed på de sociale, emotionelle og spirituelle behov. Det er Cicely Saunders' grundopskrift på hospicebevægelsen.

Kan man blot få to ting ud af en undervisning eller et foredrag, skal man være tilfreds – en meget god retningslinje at have med sig, også når man læser en bog. 'Bliv her og våg' kan godt læses, som var den kun for de indviede, de som har kristentroen. Men læser man den alligevel som ikke-troende får man mindst to ting med, som både beriger én som menneske og sygeplejerske.

Bogen er en samling af forfatterens foredrag, tanker og livsvisdom. Hun beskriver sit liv som stifter af det første hospice, hvordan hendes tro og den kærlighed, hun modtager fra Gud og sine medmennesker, inklusive sine patienter, giver næring til konstant udvikling af nye planer for bedre lindring for døende både på et medicinsk og et medmenneskeligt plan.

I et af de mest lærerige kapitler almenmenneskeliggør forfatteren den bekymring, vi alle har, når vi engang skal dø, også uden at stå overfor en umiddelbar dødsdom. Tvivlen, frygten for tab af kontrol, angsten for såvel egen smerte som den, vores død forvolder vores

Cicely Saunders

BLIV HER OG VÅG
Inspirationen bag hospicefilosofien

Repha 2021

84 sider

Læs bogen som e-magasin
på rehpa.dk > Udgivelser >
Øvrige udgivelser

Bestil bogen gratis, så længe
lager haves, ved at skrive til
rehpa@rsyd.dk

nære. Der er nærmest en Ikea-vejledning til, hvordan man kommer fra "Jeg ønsker ikke at dø" til accept, også af at være hjælpeløs, af at tabe både integritet, fremtidshåb og livets mening. Sygeplejersker får nogle klare dessiner for, hvordan vi kan vejlede de pårørende i at modtage og ikke kun give, og i hvordan vi skal føle med patienterne uden at føle som patienterne.

Bogen kommer i endnu et meget brugbart kapitel ind på aktiv døds-hjælp, hvor forfatteren på klogeste vis beskriver, hvorfor hun ikke er tilhænger.

Et mere faktuel kapitel fører os på en vandring i de sidste 70 års smertelindringslandskab startende med den berømte Bromptons cocktail (morfin, kokain, heroin og cognac.) I sin vrede over datidens dosering af smertemedicinen (for lidt og for sjældent), afsløres forfatterens kolossale empati for de lidende; ikke alene for den åndelige, men i høj grad også for den fysiske smerte: "Ingen skal dø i et smertehelvede".

St. Christopher's Hospice åbnede i 1967 og har fået mange gode ben at gå på. Tak til Cicely Saunders, som døde i 2005.

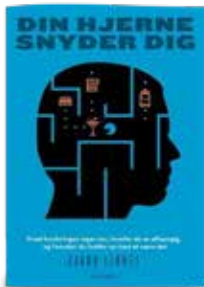
Stille tilføjer jeg: Har været med til at udlevere Bromptons cocktail til alvorligt syge og smertelidende patienter.

*Michala Eich, sygeplejerske,
Auxilliary på St. Christopher's
Hospice i 1972.*

●● **Der er nærmest en Ikea-vejledning til, hvordan man kommer fra "Jeg ønsker ikke at dø" til accept, også af at være hjælpeløs ...**

Belønning er et nøgleord

Jakob Linnet
DIN HJERNE SNYDER DIG
 - hvad forskningen viser om, hvorfor du bliver afhængig, og hvordan du holder op med at være det
 Gyldendal 2021
 181 sider - 249,95 kr.

Afhængighed er en svær problematik at beskrive, men det er lykkedes i denne bog. Forfatteren bruger et kasinobesøg som afsæt til sin beskrivelse af, hvordan afhængighed kan udvikles, ud fra en indføring i hjernens biokemiske processer. Læseren får en teoretisk gennemgang af hjernens belønningssystem (motivationssystem). Det vigtigste signalstof er neurotransmitteren dopamin, som udløses, når vi søger belønning eller undgår negative følelser, og det giver os velbehag. I bogen beskrives det, hvordan dopamin er styrende for udviklingen af afhængighed med eksempler fra forfatterens egen praksis med fokus på ludomani og BED (Binge Eating Disorder). Bogen gennemgår hjernens hurtige og langsomme systemer, som hele tiden kæmper om belønningen.

Snyderiet i hjernen er, at det ikke er selve handlingen, der giver belønning, men forventningen om belønning. Det beskrives meget pædagogisk i bogen med praksis-eksempler og seneste forskning.

Læseren får en god indføring i teori og praksis om kognitiv adfærdsterapi, hvad det kan som værktøj i behandlingen af afhængighed, og hvorfor det helst skal ske i tæt samspil med en terapeut.

Bogen henvender sig til fagpersoner, der støder på afhængighed i arbejdsfeltet og især dem, der allerede beskæftiger sig med behandling af mennesker med afhængighed.

Bjarne Stenger Elholm, sygeplejerske, leder af Alkolinjen, Alkohol & Samfund

Ekspertterne taler til novicen - og det fungerer

Bente Appel Esbensen, Jesper Kjærgaard & Mette Juhl
FORSKNINGSMETODE FOR SUNDHEDSPROFESSIONELLE
 Frydenlund 2021
 256 sider - 349 kr.

Bogens tre forfattere har en baggrund som hhv. sygeplejerske, jordemoder og læge. Målgruppen er sundhedsfaglige studerende og andre, som ønsker en introduktion til forskningsmetode. Og det er lige, hvad man får - en introduktion. Bogen tilbyder en guidet tur på dansk med korte ophold og gennemgang af de mest anvendte forskningsmetoder, videnskabs-teorier og forskningsetik. Den er skrevet, så det er eksperterne, der taler til novicen. Det fungerer godt, og jeg oplevede at blive taget ved hånden og hjulpet igennem til tider tungt og kompliceret stof. På den anden side er det også bogens akilleshæl. Den simplificerer det komplicerede, hvilket betyder, at nuancer, dybde og kritiske refleksioner går tabt.

Sproget er levende og krydret med eksempler og case-beskrivelser, hvilket gjorde, at jeg til tider glemte, at jeg læste fag- og ikke skønlitteratur. Bogen er opbygget i fire dele, som i teorien kan læses hver for sig eller bruges som opslagsværk, men det er min klare overbevisning, at bogen skal læses i sin fulde længde. Det er netop kontinuiteten og synergien mellem kapitlerne i kombination med det levende sprog, der gør, at den adskiller fra andre bøger om forskningsmetoder inden for sundhedsfagene.

Jeg anbefaler gerne bogen til alle, som vil snuse til forskningsmetoder.

Dorthe Bove, sygeplejerske, seniorforsker, ph.d., Nordsjællands Hospital, forskningsafdelingen

En kamp at være forsker

METTE KRAGH

Klinisk sygeplejespecialist, ph.d., Psykiatriens Hus, Afdeling for Depression og Angst, Region Midtjylland.

Tekst MICHAEL HOLBEK

HVAD LÆSER DU LIGE NU?

"Lotte Kaa Andersens roman 'Den inderste kerne' om verdens første kvindelige seismolog, Inge Lehmann (1888-1993)."

HVORDAN HAR DEN INSPIRERET DIG?

"Den beskriver de udfordringer, Inge Lehmann havde ved at være kvindelig forsker. Hvor meget hun måtte give afkald på for det, hun troede på. Den taler ind i vores tid, for selv om det er blevet lidt bedre siden hendes tid, er det stadig en kamp at være forsker. Jeg bruger måske en tredjedel af min arbejdstid på at søge fondsmidler, så man skal virkelig brænde for det. Og det er stadig sådan, at selv om mange kvinder får en ph.d., er de fleste professorstillinger fortsat besat af mænd."

HVILKEN BOG BURDE ALLE SYGEPLEJERSKER LÆSE - OG HVORFOR?

"Som søvnforsker vil jeg anbefale 'Forstå din søvn' af Birgitte Rahbek Kornum. Den er baseret på videnskabelig litteratur, men skrevet i et letlæseligt sprog. Den giver et grundigt indblik i, hvorfor det er så vigtigt for vores sundhed, at vi sover godt, og gode råd til, hvordan man kan forbedre sin søvn. Sygeplejersker giver jo hele tiden råd til vores patienter om, hvordan de sover bedre, men bogen forklarer, hvad der egentlig ligger bag de råd."

HVILKEN BOG FIK DU ALDRIG LÆST HELT TIL ENDE?

"Elena Ferrantes anmelderroste roman 'Min geniale veninde'. Den fangede mig slet ikke."

KORT NYT OM BØGER

Hans Boll-Johansen
GANSKE KORT HER TIL SIDST
Om kunsten at visne glad
 Kristeligt Dagblads Forlag 2021
 124 sider – 199,95 kr.

Der er forbud mod at nævne mere end én legemlig skavank pr. person pr. møde i den lille gruppe af studiekammerater og rejsefæller, som ses med jævne mellemrum. De spiser et godt måltid og taler om, hvad filosoffer og forfattere har at sige om alderdommen og aldring. Kærligheden bliver der også talt om i det gode selskab, hvor nye indsigter og venskaber også er på dagsordenen. Udover Joe Biden og Donald Trump er de fleste gamle glade for at være herre over deres egen tid, således også i denne gruppe. At kunne lære at streame, blogge, zoome og lytte til podcast. Og at være ligeglad med mange ting. Og hvornår er man gammel? ”Når man ikke længere har lyst til noget som helst”, som Marcel Proust foreslog. Bogen er til den nysgerrige, som kan tåle at få serveret en begavet herres refleksioner over det, han har læst gennem tiden – og det er meget – det, der har optaget ham og som optager ham nu.

Ruth Asferg Holst
ANATOMISK MALEBØG FOR
SYGEPLEJESTUDERENDE
 FADL'S Forlag 2021
 128 sider – 199,95 kr.

En malebog til sygeplejestuderende, der skal opfattes som en arbejds- og fordøjelsesbog. Hensigten er at skabe læring på en ”sjov og anderledes” måde, som forlaget skriver. NurseRuth, som forfatteren benævner sig selv, er optaget af, at både sygeplejersker og studerende først og fremmest skal tage sig af sig selv, altså sove godt, spise ordentligt og bevæge sig – gerne i naturen. Det er for-

udsætningen for at kunne yde noget i de vigtigste relationer og på jobbet.

Malebogen indeholder opgaver, som f.eks. at angive mediant, lateralt, proximalt og distalt på en figur, opgaver om muskelceller, milten, smags- og lugtesans, blodets celler, de store muskler i kroppens bagside og meget mere. Alle med en følgetekst fra NurseRuth.

Bogen skal ses som et supplement til lærebøger – og det skal være fornøjeligt at arbejde med den, fremgår det. Prøv selv.

Anders Thorkild Bechgaard,
 Gudmunda Sírny Arnardóttir, Glennie Marie Almer

BIPOLAR FOR BEGYNDERE
Hvordan holder du balancen?

Depressionsforeningen og
 Ordskaelv 2021
 119 sider – 199 kr.

En journalist, en psykolog, en illustratør og en folkeskolelærer udgør gruppen bag denne opslagsbog. Den rummer seks kapitler med de mest oplagte overskrifter, hvis man er diagnosticeret bipolar. Hvad er lidelsen, netværk og relationer, behandlingsmuligheder og på vej videre. En af forfatterne er selv debuteret med bipolar lidelse i 2009.

Bogen er overskuelig, illustrationerne tankevækkende og teksterne lette at gå til. Der er mange bokse med overskrifter som f.eks. ’Gode råd til at leve med bipolar lidelse’, ’depression’ og ’hypomani’. Desuden mange længere og ofte rørende citater fra personer, som har været der selv. Bl.a. om en forstående og støttende arbejdsgiver, der altid beder den depressive om at møde på arbejde trods nedtur, hvilket altid hjælper. Håb i bogform.

God klinisk klangbund

Hans Jørgen Kolmos
HYGIEJNE FOR KLINIKERE
 Munksgaard 2021
 217 sider – 349 kr.

“It may seem a strange principle to enunciate as the very first requirement in a hospital that it should do the sick no harm.”

Med dette citat af Florence Nightingale indleder læge, professor i klinisk mikrobiologi, Hans Jørn Kolmos, sin bog om hygiejne for klinikere. Han fremhæver, at det etiske krav om, at hospitaler som udgangspunkt ikke bør skade de syge, stadig er lige aktuelt.

I bogen beskrives, at der er et utal af mikroorganismer, som kan spredes på hospitaler og gøre patienter syge. Det kræver en styrket indsats på hygiejneområdet, og i bogen får læseren en dybdegående indsigt i hospitalsinfektioner og infektionshygiejne. Kolmos skriver, at han har forsøgt at udforme bogen, så der er noget til alle. Det indfrier bogen, som udmærker sig med mange autentiske sygehistorier, der giver bogen en god og klinisk klangbund. Gode nøglebudskaber og muligheden for at teste sin viden ved hjælp af multiple choice-spørgsmål gør også bogen velegnet til studerende. Som læser bevæger man sig ind i mikroorganismernes spændende verden. Man fascineres af Kolmos’ forskningsmæssige dybde og historiske kendskab. I bogen bliver man ligeledes præsenteret for nye lovende forsøg med f.eks. probiotiske rengøringsmidler, der kan eliminere sygdomsfremkaldende bakterier.

Kolmos peger i bogen på, at hvis antallet af hospitalsinfektioner skal reduceres yderligere, er vejen frem flere klare og synlige mål for infektionshygiejnen kombineret med en mere omfattende infektionsregistrering. Bogens kapitler om registrering og overvågning af hospitalsinfektioner og organisering af infektionshygiejnen er med til at gøre bogen relevant for både klinikere, studerende, ledelser og beslutningstagere.

Mikroorganismer er små og kan skabe smitte og ravage. ’Hygiejne for klinikere’ er derfor en bog, man hverken kan eller skal slippe, før den sidste side er læst.

Marie Toftdahl Sørensen, cand.cur.,
 Master i voksenuddannelse, lektor ved UC SYD

1

Farve på urin kan indikere forekomst af bakterier. Hvilken farve?

- A. Rød eller brunlig.
- B. Blå/grøn eller grumset.
- C. Orange eller gul.

2

Hvad er de typiske årsager til UVI?

- A. Bakterier, blærekateter, sten i urinvejene, mangelfuld blæretømning og afløbshindring.
- B. Mangel på C-vitamin.
- C. Influenza.

3

Hvordan behandler man som oftest UVI?

- A. Rigeligt væskeindtag og tykke bleer.
- B. Reduceret væskeindtag og brug af smertestillende medicin.
- C. Rigeligt væskeindtag og brug af antibiotika ud fra resistensbestemmelse.

4

En peer reviewed artikel i Fag&Forskning nr. 4/2021 viser, at urinvejsinfektion efter hoftebrud betragtes som en væsentlig risikofaktor for udvikling af:

- A. Leverbetændelse.
- B. Delirium.
- C. Knogleskørhed.

[T E S T E N]

URINVEJS- INFEKTIONER

Tekst **JAKOB LUNDSTEEN**

Urinvejsinfektion (UVI) er en af de hyppigst forekommende årsager til indlæggelse af ældre mennesker og har ofte store menneskelige og økonomiske omkostninger. Test din viden om fakta, forebyggelse og behandling af UVI.

5

Hvordan kan sygeplejersker forebygge UVI?

- A. Patienten skal dagligt indtage tranebær og citroner.
- B. Patienten skal undgå kulde og træk.
- C. Patienten skal drikke nok væske, modtage korrekt nedre toilette samt have gode vandladningsvaner. Før gerne skema over væskeindtag og toiletbesøg.

6

Hvad dækker betegnelsen UVI helt konkret over?

- A. Infektioner i de nedre eller øvre urinveje.
- B. Cystitis og pyelonephritis (blære- og nyrebækkenbetændelse).
- C. Infektioner i de øvre urinveje.

7

Hvilke grupper af kvinder er særligt udsatte for at pådrage sig UVI (der kan være flere rigtige svar)?

- A. Kvinder med et meget aktivt sexliv.
- B. Kvinder efter menopausen, da slimhinden bliver dårligere til at beskytte mod mikroorganismer.
- C. Kvinder der dyrker meget sport.

8

Mangelfuld tømning af blæren giver bakterier gode vækstbetingelser. Derfor skal du være særlig opmærksom på:

- A. At hjælpe sengeliggende patienter med toiletbesøg, da blæren ofte ikke bliver helt tømt, når man ligger ned og lader vandet.
- B. At patienten får skiftet ble hver anden time.
- C. Opfordre patienten til mobilisering, gerne mavebøjninger eller englehop, da det presser urinen ud af blæren.

Supplerende læsning: Fag&Forskning 2019 (1) og Fag&Forskning 2021 (4)

Tekst **KRISTINE JUL ANDERSEN**
Foto **NILS MEILVANG** · Illustration **MIKKEL HENSSEL**

LØNFORHØJELSE FØLGER KOMPETENCER

Sygeplejerske **Kamilla Kvistborg** har netop fået en lønforhøjelse på cirka 1000 kr. om måneden, fordi hun har tilegnet sig en række kompetencer i løbet af de tre år, hun har været på Afdeling for Urinvejs sygdomme på Herlev Hospital. Her stiger lønnen i takt med kompetencerne.

Kamilla Kvistborg hiver et plastikforklæde ud af skabet og tager det på. Fra et andet skab tager hun handsker og en balje og lægger dem på et rullebord. Hun iler over på den anden gang og finder en sprøjte.

Hun er sygeplejerske på Afdeling for Urinvejs sygdomme på Herlev Hospital og i gang med at forberede et manuelt skyl på en patient. Det er en af mange kliniske kompetencer, hun har tilegnet sig som både studerende, timelønnet og de sidste tre år som færdiguddannet sygeplejerske på afdelingen. Hun har formået at dygtiggøre sig så meget, at hun nu har fået et kompetencetillæg på 14.174 kr. om året.

Det sker som en del af et nyt kompetenceprogram, der er indført på afdelingen. For ledende oversygeplejerske på afdelingen Kirsten Rud er optaget af, at sygeplejerskernes kompetencer afspejler sig i deres løn.

”Jeg går op i fagligheden, og jeg vil gerne sikre, at sygeplejerskerne får den bedst mulige løn, der afspejler deres faglighed,” siger hun.

Kirsten Rud kan dog ikke give 5.000 kroner mere i løn om måneden af sit afdelingsbudget, som det lige nu står på sygeplejerskernes ønskeseddel. Men i 2015 gik hun i gang med at udvikle et nyt kompetenceprogram for sygeplejerskerne, som i dag giver dem mulighed for at få nye

løntillæg i takt med, at de får flere kompetencer.

Kompetenceprogrammet gælder for alle og gør det klart og gennemsigtigt, hvad man har af muligheder for at stige i løn. Og giver dermed også et incitament til at dygtiggøre sig. Det sikrer samtidig, at der er kvalitet i sygeplejen på afdelingen.

”Det handler om strategi, faglighed, drift og personaleledelse. Spiller det, er der også god økonomi i det,” siger Kirsten Rud.

Tilfældige tillæg

Inden ledelsen gik i gang med at udforme det nye kompetenceprogram undersøgte den, hvem der fik tillæg og for hvad. Det viste sig at være meget tilfældigt, og at

Sygeplejerske **Kamille Kvistgaard** (forrest) har netop opnået sit første kompetencetillæg efter tre år som sygeplejerske på Afdeling for Urinvejssygdomme på Herlev Sygehus. Det sker efter, at hun er blevet kompetencevurderet af klinisk sygeplejespecialist **Gry Medonos** (bagerst).

det handlede mere om at være god til at forhandle eller råbe højt, end hvilke kompetencer, sygeplejerskerne havde.

Det er lavet om i kompetenceprogrammet, hvor basissygeplejersker på afdelingen kan opnå tre forskellige kompetencetillæg, K1, K2 og K3. For hvert kompetenceniveau, man opnår, er der nye 14.174 kr. at hente. Og det har stor betydning for Kamilla Kvistborg.

”Det ekstra honorar gør, at jeg føler mig respekteret som sygeplejerske. Og at mine kompetencer bliver værdsat på en anden måde. Jeg bliver set, og det validerer mit arbejde. Og så kan jeg godt lide, at lønstigningen handler om, hvad jeg har af kompetencer som

sygeplejerske, og ikke om, hvorvidt jeg er god til at forhandle,” siger hun og fortsætter:

”Det er en del af vores job at holde vores viden up to date og videregive den. Det er en af de fede ting ved faget – man er aldrig færdig med at lære. Med erfaring får man flere kompetencer, og det er motiverende at vide, at ens kompetencer bliver set, respekteret og taget seriøst. Og jeg bliver inspireret til at få udviklet mine kompetencer, så jeg kan blive en endnu dygtigere sygeplejerske.”

Det har bl.a. medført, at hun er blevet mentor for nyuddannede sygeplejersker på afdelingen og vil tage en uddannelse som klinisk vejleder.

Vurdering af kompetencer

Gry Medonos er klinisk sygeplejespecialist på Afdeling for Urinvejssygdomme og har sammen med tre kolleger været med i udarbejdelsen af kompetenceprogrammet, efter at ledelsen havde taget det første store slæb. Deres opgave var at få kompetenceprogrammet, der i dag er beskrevet i et 70 siders dokument, tilrettet de faglige krav i det praktiske arbejde.

”En af udfordringerne var at få kompetenceprogrammet til at passe til alle i afdelingen, hvor vi jo både er sengeafdelinger og ambulatorier og med forskellige specialeområder og patienttyper,” siger Gry Medonos.

I dag er Gry Medonos med til at vurdere, om kolleger lever op til de forskel-

Meyer Krøyer

er sygeplejerske på ambulatoriet på Afdeling for Urinvejssygdomme. Hun får alle tre kompetencetillæg og to funktionstillæg. Hun synes, det er smart, at man får tillæg efter, hvad man kan. Men systemet har også ulemper.

Kompetenceprogram for basis-sygeplejersker:

Intro: Grundløn for sygeplejersker

K1: **14.194 kr.** pr. år

K2: **14.194 kr.** pr. år

K3: **14.194 kr.** pr. år

Funktionstillæg: **7.215 kr.** pr. år

Funktionstillæg for at tage selvstændige ambulatorielister: **9.463 kr.** pr. år

Læs mere om kompetenceprogrammet i *Fag&Forskning* nr. 1, 2021

lige kompetencetrin, og for nylig var det Kamilla Kvistborgs kompetencer, hun skulle vurdere, ved at følge hende en dag i klinikken.

”Jeg havde udvalgt nogle områder fra kompetenceprogrammet, som vi skulle igennem. Det handlede bl.a. om kommunikation, kliniske kompetencer som hygiejne, smertebehandling og farmakologi. Vurdering af urinen og problemer med katedre. Kamilla skulle vise, at hun havde kompetencerne til at varetage sygeplejen inden for de områder gennem de patienter, vi havde,” forklarer Gry Medonos.

Dagen var stille og rolig, ikke som en eksamen, hvilket Kamilla Kvistborg synes var rart. Og i dag får hun godt 1000 kr. mere i løn om måneden.

”Jeg gad da godt at tjene endnu mere. Men jeg har ikke valgt at blive sygeplejerske for lønnens skyld. For mig betyder arbejdsmiljøet og godt sammenhold med kollegerne mere end løn. Det er en super bonus, at jeg bliver honoreret for mine

kompetencer, men det er ikke det vigtigste,” siger Kamilla Kvistborg.

Ulemper ved nyansættelser

I ambulatoriet for urinvejssygdomme, Klinik 1, er sygeplejerske Meyer Krøyer en af de mest erfarne sygeplejersker. Hun har arbejdet inden for urologien siden 1996 og er højt specialiseret inden for prostataområdet. En af hendes spidskompetencer er at undervise patienter og pårørende om sygdommen og behandlingen, ligesom hun selv rådgiver patienter om deres behandling.

Meyer Krøyer får i dag alle tre kompetencetillæg samt to funktionstillæg. Før kompetenceprogrammet blev indført, fik hun også nogle tillæg.

”Dengang hed det noget andet og var klassificeret anderledes. Det var ikke hægtet op på, hvad man kunne fagligt. Jeg synes, det er smart, at man i dag inden for urologien kan få en hat på, der siger, at det her kan jeg, og at der følger penge med. Men der er også ulemper,” fortæller Meyer Krøyer.

Hun peger bl.a. på, at kompetenceprogrammet kan spænde ben i forhold til rekruttering.

”Vi har haft ansøgere, der ikke har urologisk specialekendskab eller erfaring, men har nogle andre kompetencer og til-

læg, som ikke passer ind i vores kompetenceprogram. Det betyder, at der er nogle, vi ikke ansætter, fordi vi ikke kan give dem et K3-tillæg - som betyder, at man kan alt inden for urologien,” siger Meyer Krøyer og fortsætter:

”Det kan jo ikke være rigtigt, at min K2-kollga skal oplære en nyansat, som ingenting inden for urologi kan, men som får mere i løn. Så vi har decideret fravalgt nogle, fordi vi ikke kunne matche deres lønudspil. Og det er skidt, når situationen er, som den er.”

Tillæg for lægearbejde

Som en del af kompetenceprogrammet får Meyer Krøyer et funktionstillæg på 375 kr. pr. mdr. efter skat (ansat på 32 timer), fordi hun to dage om ugen rådgiver og behandler patienter, som læger normalt tager sig af. Det tillæg mener hun burde være væsentlig højere.

Til det svarer ledende oversygeplejerske Kirsten Rud:

”Jeg er helt enig i, at det burde være højere. Sygeplejerskerne er dygtige og bør belønnes for det. Vi sparer nogle læger, fordi vi bruger sygeplejersker til opgaven., men vores ramme er ikke til de store tillæg. Så det er ikke muligt for mig at give mere.” ●

INTERN JAGT PÅ PENGE

(O G S Y G E P L E J E R S K E T I D)

Hvad har din afdelingsleder at gøre godt med til medicin, husholdning og løn – i en situation med sygeplejerskemangel og politikere, der ikke vil gøre lønposen tungere. Vi har fået en afdelingsleder og en økonomichef til at forklare de økonomiske mekanismer på hospitalet.

Tekst KRISTINE JUL ANDERSEN
Illustration MIKKEL HENSEL

Hele 2021 har sygeplejerskerne kæmpet for at få mere i løn. Gennem overenskomstforhandlinger, strejke, ulovlige arbejdsnedlæggelser og lønstrukturkomitéen. De har forsøgt at råbe regionerne, kommunerne og regeringen op.

Men hvordan ser det egentlig ud med økonomien på hospitalerne, og hvad er mulighederne og udfordringerne på afdelingerne, når vi taler om løn, mangel på sygeplejersker og lukkede senge?

Marianne Værn Thomsen sidder på tredje sal i administrationsbygningen på Rigshospitalet. Hun er økonomi- og planlægningschef og har sagt ja til at forklare det med udgangspunkt i hendes hospital.

”På linje med andre hospitaler får Rigshospitalet hvert år en pose penge fra regionen. Ca. 9 mia. kr. For de penge skal hospitalet levere en række behandlinger, som skal leve op til behandlingskravene,” fortæller Marianne Værn Thomsen og fortsætter:

”Og så er der en forventning om, at vi inden for den ramme er i stand til at klare os selv. Det betyder, at vi også selv skal ruste os mod f.eks. den demografiske udvikling, nye behandlinger og aktivitetstsvækst.”

Hospitalet har selv lov til at prioritere og styre, hvordan midlerne fordeles internt, men det betyder også, at hvis der er ting, der ændrer sig – såsom at der kommer flere patienter – er det altså sygehuset selv, der har ansvaret for at løse det inden for de penge, det har fået.

Kan ikke skrue på lønrammen

Helt overordnet bliver hospitalets pengepose inddelt i tre bunker. Den største del går til personale. De øvrige går til drift og medicin. Så bliver det vurderet, hvor meget hver afdeling skal bruge inden for de tre områder.

På Herlev Gentofte Hospital er Kirsten Rud ledende oversygeplejerske på Afdeling for Urinvejssygdomme. Hun har sagt ja til at forklare, hvordan økonomien fungerer på hendes afdeling.

Afdelingen har et budget på ca. 300 mio. kr. om året til tre sengeafsnit med i alt 100 senge og to store ambulatorier, samt aktiviteter på operationsafdelingerne i både Herlev og Gentofte. 100 mio. går til medicin og drift – som er alt fra katetre og sprit til afdækning og sengevask. De resterende 200 mio. kr. går til personalelønninger.

”Det er den store post, og den fylder meget. Vi har en rammebevilling, som er baseret på hvor mange medarbejdere – læger, sygeplejersker, ledere, kliniske sygeplejespecialister m.m. – vi skal have på vagt hver eneste døgn i hvert eneste vagtlag året rundt,” fortæller Kirsten Rud.

Hun, en central vagtplanlægger og den enkelte afdelingssygeplejerske forhandler sig frem til den såkaldte fremmødeprofil. Herefter bliver alle oplysningerne for hver enkelt dag tastet ind i tabeller og regneark.

”Når man så trykker på en knap, regner programmet ud, hvor mange penge, jeg får til afdelingen. Den lønramme bliver ikke større, men indgår i det samlede budget for afdelingen,” forklarer Kirsten Rud.

Færre lønmidler end behov

Fremmødeprofilen er dog ikke mejslet i sten, men er en økonomisk ramme, og Kirsten Rud har mulighed for at jonglere lidt med medarbejdergrupperne, hvis hun ønsker det. Det kaldes lønsumsstyring. Havde der været normstyring, ville der være et krav om, at afdelingen f.eks. skulle ansatte præcis 25 sygeplejersker og præcis seks læger. Og så var pengene bundet op på dem.

Der er dog en udfordring.

”De penge man får til de medarbejdere, der er indtastet i systemet, er mindre end det, de koster. Så hvis du skal have otte sygeplejersker på arbejde om dagen, så får du ikke helt penge nok til at dække det. Idet der er indregnet både feriepenge og pension m.m.,” siger Kirsten Rud og tilføjer:

”Hvis man har de sygeplejersker, der svarer til den økonomiske ramme, man får, kan man godt få det til at spille. Selvom det ikke svarer 100 pct. som fremmødeprofilen. Problemet kommer, når vi ikke kan få sygeplejersker nok.”

Krisetid

Gennem det seneste år har det været svært at rekruttere sygeplejersker til sengeafde-

De penge man får til de medarbejdere, der er indtastet i systemet, er mindre end det, de koster.

KIRSTEN RUD, ledende oversygeplejerske på Afdeling for Urinvejssygdomme, Helev Gentofte Hospital

relser, de bliver pålagt næsten hvert år. Lige nu har manglen på anæstesisygeplejersker f.eks. udfordret afdelingerne med nedlukning af operationslejer og derved udskudte operationer.

”Men på baggrund af god forskning kan vi nu i år omlægge en bestemt type operationer fra fuld bedøvelse til ambulat kirurgi og dermed effektivisere driften og spare penge og personale,” fortæller Kirsten Rud.

I dag har sygeplejerskemanglen i sengeafsnitene gjort, at det primært handler om at finde løsninger, der kan lette arbejdet for de tilbageværende sygeplejersker.

”Det er vi nødt til. Vi ansætter fysioterapeuter og social- og sundhedsassistenter. Men der er mange opgaver, de ikke kan varetage for en sygeplejerske. Som f.eks. medicin håndtering. Derfor har vi talt med apotekerne om at få en pumpe, der kan give patienterne antibiotika eller anden medicin i døgndoser, så sygeplejerskerne kun skal sørge for medicin en gang i døgnet i stedet for f.eks. fire gange. Det vil spare dem for nogle opgaver,” siger Kirsten Rud, og understreger.

”Det gælder om at have øjnene åbne og tænke på tværs. Være foran, så vi får udviklet ting, samtidig med, at vi kører.”

Sengelukninger er dyre

Hvis man pga. manglen på sygeplejersker er nødt til at skru ned for aktiviteten eller lukke senge, kan der være både lønmidler og budget til øvrig drift, der ikke bliver brugt. Marianne Værn Thomsen fra Rigshospitalet forklarer, at det dog ikke betyder, at de midler bare kan bruges til varige faste lønforhøjelser til de resterende medarbejdere.

”Der kan være ledige lønmidler, når der er vakante stillinger. Hvis man brugte dem på at give dem, der er tilbage, mere i løn, har man brugt af lønsummen til de stillinger, man gerne skulle have besat. Så når præmissen er, at vi har de penge, vi har, kan vi ikke løfte lønnen for en medarbejdergruppe og samtidig have råd til det samme antal ansatte,” siger Marianne Værn Thomsen og påpeger:

”Hvis man samtidig skubber behandlinger foran sig, som skal indhentes, er der brug for alt personalet i fremtiden,” siger hun.

Det kan dog godt være, at en afdeling med vakante stillinger får skåret sit budget midlertidigt, hvis pengene f.eks. skal bruges på en anden afdeling, der hjælper til med at klare opgaverne.

”Men målet ville være at få den anden afdeling op at stå igen, så længe der er brug for behandlingen,” understreger Marianne Værn Thomsen.

Pengenes muligheder

Man kunne så spørge, om de fremmødeprofiler, der bliver lavet, er gode nok? Om der er nok sygeplejersker til at udføre kompetent sygepleje til alle patienter?

”Det er jo ikke ligegyldigt, hvor stor rammen er. Hvis vi havde 18 i stedet for 9 mia. kr. på Rigshospitalet, tænker jeg, at det planlagte fremmøde ville være større end i dag. Fordi det hele i en eller anden grad er tilpasset de muligheder, man nu engang har,” siger Marianne Værn Thomsen.

Og så er vi tilbage, hvor vi startede. Ved dem, der sidder på magten og fordelser pengene til sygehusene, behandlingerne og til mere løn til sygeplejerskerne. ●

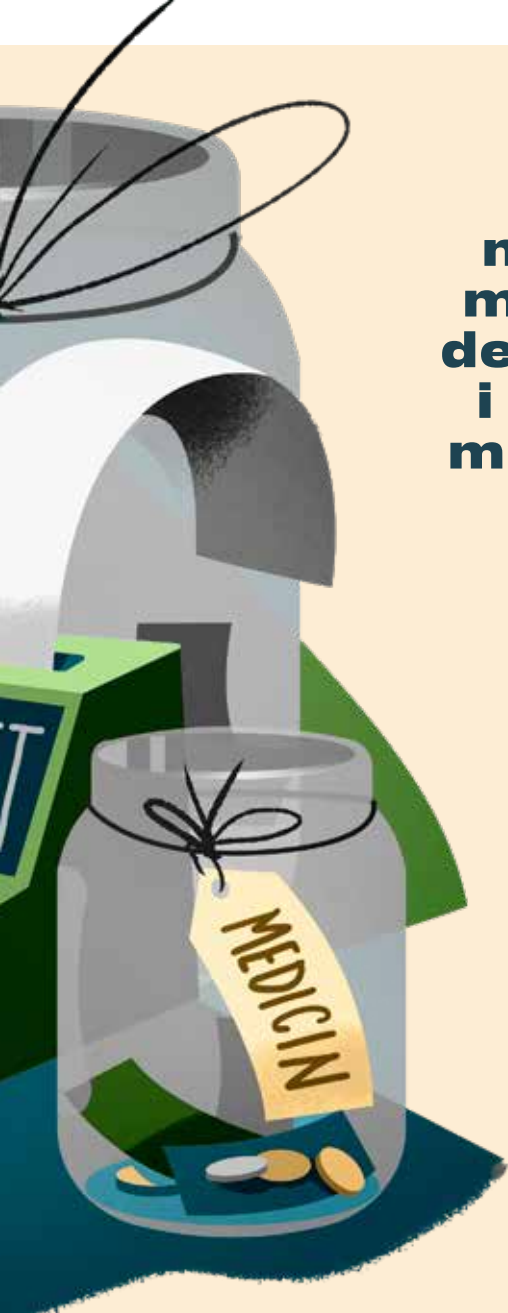
linger med akut indtag og weekendvagter, og der mangler fortsat sygeplejersker.

”Så selvom vi har pengene fra de sygeplejersker, vi mangler, slider det på de resterende sygeplejersker i afdelingen. Betaling for overarbejde, omlagte timer og timelønnede koster mere, end vi har budget til, samtidig med at det i øjeblikket ikke er muligt at få flere sygeplejersker. Det er et svært regnestykke,” siger Kirsten Rud og fortsætter:

”Vi står i en krisetid, hvor det er svært at holde humøret oppe. Og så siger Mette Frederiksen, at de skal give noget ekstra. Det er så langt ude. Vi har et ansvar over for patienterne. Jeg har set meget i de 40 år, jeg har været sygeplejerske – og de 36 år, jeg har været leder. Men ikke det her.”

Jagten på effektiviseringer

Hun har altid været vant til at jage effektiviseringer for at finde penge til de bespa-

MEMBER OFFER

NEW
DATES FOR
BOOKING

Holiday homes in high season

Booking for stays in weeks 26-32 + week 42
will from now on be available in February.

Therefore, keep an eye on the booking page, as the
precise dates and times for booking will
be announced at the latest by mid-January 2022.

dsr.dk/fritidsboliger

MEMBER OFFER

Hotel Koldingfjord at member price

Book a stay at Hotel Koldingfjord at member price
in the winter period (from 11.-27. February). There are many
opportunities for walks in the beautiful surroundings and in
cozy Kolding

dsr.dk/rabatter

Vil du også løbe for en andens liv?

Dennis er 42 år og hjerteløber. Han er én af de over 115.000 mennesker i Danmark, der har meldt sig til at løbe for en andens liv, hvis en i nærheden får hjertestop.

Hvert minut tæller, når et menneske får hjertestop. Som hjerteløber får du besked, hvis én i nærheden har brug for en hjertestarter og livreddende førstehjælp. På hjerteløber.dk kan du blive klogere på, hvad det kræver at blive en af de mere end 115.000 førstehjælpsomme mennesker, der vil slippe, hvad de har i hænderne, for at løbe for en andens liv. Se de små film, tag stilling til om det er noget for dig, og hent appen TrygFonden Hjerteløber.

Find et job med hjerne og hjerte

Vil du være med til at skabe sundhed og trivsel for Region Midtjyllands 1,3 millioner borgere?

Du får cirka 30.000 kolleger, der er fælles om at sikre helhed og sammenhæng for patienter, brugere og borgere i regionen.

Det gælder lige fra at tilbyde den bedste behandling her og nu til at udvikle fremtidens sundhedstilbud og være førende inden for forskning.

Vi søger lige nu nye kolleger inden for en lang række områder og arbejdspladser fx på

- Aarhus Universitetshospital •
- Hospitalsenhed Midt •
- Hospitalsenheden Vest •
- Regionshospitalet Horsens •
- Regionshospitalet Gødstrup •
- AUH, Psykiatrien •
- Regionshospitalet Randers •
- Regionspsykiatrien Horsens •
- Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling • Regionspsykiatrien Midt •
- Regionspsykiatrien Vest •
- Socialområdet i Region Midtjylland •

Find alle ledige jobs på midtjob.dk

OVERSYGEPLEJERSKE VED BØRNE- OG UNGDOMS-PSYKIATRISK AFDELING, REGION MIDTJYLLAND

Camilla Havsteen er ansat som ny oversygeplejerske i Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling ved Aarhus Universitetshospital Psykiatrien. Hun tiltræder stillingen den første dag i det nye år.

Camilla Havsteen kommer fra en stilling som oversygeplejerske på Onkologisk Afdeling ved Sygehus Lillebælt. Med sig tager hun 14 års erfaring med ledelse på forskellige niveauer.

På sin seneste arbejdsplads har hun haft særligt fokus på det gode patientforløb og udviklingen i kvaliteten i pleje og behandling. De sidste tre år har hun samtidig været programchef for Patienternes Kræftsygehus, der er modelsygehus for moderne kræftbehandling. Før det har hun arbejdet på Rigshospitalet, Aarhus Universitetshospital og i hjemmeplejen.

Camilla Havsteen har en lederuddannelse fra Virginia Mason og en master i læringsprocesser og organisatorisk coaching fra Aalborg Universitet.

Drømmer du om en ny måde at være sygeplejerske på?

Har du lyst til at udvikle dig fagligt og personligt og samtidig skabe nye arbejdsmuligheder og en ny livsstil?

Tag en 1-årig uddannelse hos humanum, og kombiner dit job som sygeplejerske med et selvstændigt arbejdsliv.

- Uddannelsen er en overbygning på din sundhedsfaglige baggrund
- Uddannelsen lærer dig at mestre en manuel behandlingsform til bevægeapparatet
- Uddannelsen træner dine kompetencer i at arbejde personcentreret
- Uddannelsen giver dig viden om krop, sind og sundhed med fokus på det indbyrdes samspil
- Uddannelsen sætter dig i stand til at drive egen virksomhed og have selvbestemmelse over din tid

Lyder det som noget for dig? Kontakt gerne sygeplejerske og uddannelsesleder Anne-Dorthe N. Bertelsen, for en personlig samtale og besøg vores hjemmeside: www.humanum.nu.

Uddannelsen foregår i Vejle og uddannelsesstart 14. januar 2022.

Kontakt os på: tlf. 21287292 eller mail uddannelse@humanum.nu

humanum

PROFESSOR I KRÆFT OG FAMILIESYGEPLEJE

Karin Brochstedt Dieperink, sygeplejerske, ph.d., er ny professor i kræft og familiesygepleje på Onkologisk Afdeling på Odense Universitetshospital og Klinisk Institut, SDU, hvor hun også har været viceinstituttleder siden 2017.

Karin Brochstedt Dieperink skal i sit professorat opbygge den sygeplejefaglige forskning på Onkologisk Afdeling og fortsat forske i patient- og familieinddragelse i forbindelse med senfølger, rehabilitering eller palliation relateret til kræftforløb, samt udvikle interventioner målrettet familier berørt af kræft. Karin Brochstedt Dieperink kombinerer sin forskning med klinisk sygeplejefagligt arbejde i Onkologisk Afdeling samt undervisning på cand.cur.-studiet på SDU.

Karin Brochstedt Dieperink er uddannet sygeplejerske i 1993, har erhvervet diplom i ledelse i 2002 samt master i klinisk sygepleje i 2005, har været postdoc ved REHPA, Det nationale Videncenter for Rehabilitering og Palliation, og har været ansat i flere lederstillinger.

NY FORMAND I DEMENSKOORDINATORER I DANMARK

Ny formand for landsforeningen DemensKoordinatorer i Danmark er **Gitte Kirkegaard**.

Hun afløser Lose Vasegaard, som efter syv år på posten ikke genopstillede. Gitte Kirkegaard er sygeplejerske, demenskoordinator og demensfaglig leder i Haderslev Kommune og har hidtil fungeret som næstformand i DemensKoordinatorer i Danmark, DKDK.

I sin nye rolle vil Gitte Kirkegaard fortsætte arbejdet med at synliggøre demenskoordinatorer i de brede sammenhænge – over for borgere og pårørende og over for relevante samarbejdspartnere og myndigheder i stat, kommuner og regioner.

Tinna Klingberg, sygeplejerske og demenskonsulent i Aalborg Kommune, er ny næstformand.

Delta
Rengøring

Rengøring af lægeklinikker

Vi overholder Statens Serum Institut anbefalede retningslinjer for rengøring i lægeklinikker.

Med høj faglighed er vores medarbejdere rustet til opgaven.

Ring eller skriv – vi er landsdækkende

Delta Rengøring
Teglvej 1
4990 Sakskøbing
Tlf. 4054 6546
delta@delta-rengoering.dk
www.delta-rengoering.dk

KU

Naturens betydning for mennesker og sundhed – få nye kompetencer

Master i landskab og planlægning, Københavns Universitet, udbyder i foråret 2022:

Naturmiljøers betydning for sundhedsfremme og behandling

Vi knytter teori og praksis sammen

Læs mere på www.landmaster.dk

SVAR PÅ
[TESTEN]
SIDE 51
←

1: B
2: A
3: C
4: B
5: C
6: A
7: A & B
8: A

Fag & Forskning

Sygeplejersken

Læs Trialogen 'Borgerens motivation er drivkraften' i Fag&Forskning nr. 4/2021

SYGEPLEJERSKEN SØGER NY FAGREDAKTØR

Brænder du for at formidle viden om sygepleje, og vil du være med til at arbejde for et meget højt fagligt niveau blandt sygeplejersker i Danmark? Er du god til at formulere dig på skrift og gøre andres artikler klare og skarpe? Vil du være med til at styrke Dansk Sygeplejeråds faglige formidling – specielt på det digitale område?

Vi søger en fagligt stærk og visionær fagredaktør, da vores nuværende fagredaktør har besluttet at stoppe efter mange år. Dansk Sygeplejeråds ambition er at være en drivende kraft i udviklingen af sygeplejefaget og i at engagere sygeplejersker og sygeplejerskestuderende aktivt i udviklingen af faget og professionen. Det gør vi i dag bl.a. gennem tidsskriftet *Fag & Forskning*, der udkommer fire gange om året sammen med fagbladet *Sygeplejersken*. Det vil vi formentlig blive ved med – men ønsker også at styrke den digitale formidling af forskningen og udviklingen inden for sygeplejen.

Læs mere på dsr.dk – søg i menu efter: "Om DSR"

"Som sygeplejerske på handicapområdet er mit fokus på det hele menneske - både krop og sind. Jeg sparrer med socialpædagoger og sygeplejersker, når hverdagen er udfordrende. Sammen gør vi en forskel."

Emil, sygeplejerske
Borgercenter Handicap

Søg job på www.socialjob.kk.dk

Socialforvaltningen i København søger flere ambitiøse sygeplejersker til et stærkt fagligt fællesskab, hvor vi sammen hjælper københavnere med handicap.

Marie Colding
Laursen
5. semester
VIA Viborg

Sarah Munksø
Lauridsen
7. semester
UC Diakonissestiftelsen

Julie Feldborg
7. semester
UC Syd
Aabenraa

Nathalie
Kjær Bach
7. semester
UC Diakonissestiftelsen

Mette Marx
Christensen
5. semester
UCN Aalborg

Dina Helbo Bredal
3. semester
Via UC NET E2o
Campus Viborg

“ Jeg har lært at ignorere egne basale behov ...

En høj grad af bekymring har ramt en næsten-sygeplejerske.
Bekymring for det faglige niveau, for at bukke under for presset.
Men er en vis grad af nervøsitet over at stå med ansvaret ikke naturlig?

Som 7. semesterstuderende nærmer uddannelsens afslutning og en autorisation som sygeplejerske sig med hastige skridt. Jeg husker tydeligt dengang, jeg startede på uddannelsen og var fuld af gåpåmod. Meget har jeg lært siden, både på godt og ondt. Læring der har bidraget til at gøre mig til den sygeplejerske, jeg er i dag.

Selvom jeg glæder mig til at arbejde som sygeplejerske og brænder for mit fag, så er jeg også oprigtigt bekymret for min, kollegers og patienternes fremtid.

Det er nok ikke gået nogens næse forbi, at sundhedsvæsenets udfordringer ift. arbejdsforhold og rekruttering har fyldt i medierne i nogen tid. Jeg har gennem snart tre et halvt års uddannelse oplevet det hele på egen krop. Praktikperioder hvor der f.eks. hver dag var overbelægning, manglende refleksion grundet tidspres, meget overarbejde og manglende hjælp til oplæring pga. personalemangel. Jeg har selv oplevet det

pres og den stress, der hører med til arbejdet i sundhedsvæsenet og har haft dage, hvor min grænse for, hvad jeg kunne overskue, var nået.

Det skræmmende er, at jeg har lært at ignorere denne grænse og arbejde videre. Jeg har lært at ignorere egne basale behov som toiletbesøg, vandpauser og stresssymptomer, hvis den pågældende arbejdsdag kræver det. Alt dette har betydet, at jeg som studerende, desværre, i nogle tilfælde har tænkt tanken: ”Jeg skal bare overleve de næste 10 uger.”

Overlevelsestrategien gør mig i tvivl om, hvorvidt jeg har lært nok i mine praktikker. Jeg er nervøs for, om alt det stress og pres har påvirket min modtagelighed over for læring, og om vi eventuelt har glemt noget vigtig undervejs? Måske jeg kunne have været en dygtigere sygeplejerske, hvis forholdene havde været anderledes? Netop det spørgsmål giver mig en uro og en nervøsitet angående min forestående jobstart.

Selvom jeg er bekymret for min egen faglighed, er det ikke den eneste bekymring. Jeg har oplevet kolleger, der ligesom mig ikke tilgodeser egne basale behov, og hvordan de bliver presset. Jeg har i op til flere praktikker set dygtige, kompetente, empatiske sygeplejersker gå ned med flaget. Det gør mig som nyuddannet bange, for det får mig til at tænke ”hvornår bliver det mon mig?” Jeg håber, at der snart er nogen, der hører vores opråb – nogen som ønsker at hjælpe os. For ellers er jeg meget bekymret for fremtidens sundhedsvæsen, for mig selv, mine kolleger og kommende sygeplejestuderende.

Jeg glæder mig oprigtigt til at komme ud som nyuddannet sygeplejerske og arbejde med min passion hver eneste dag. Desværre er presset mange steder så stort, at det ikke længere er et spørgsmål om måske, men hvornår jeg ikke kan holde til det længere. ●

JOB

Se alle stillinger
www.job.dsr.dk

Praktiske oplysninger til annoncører

Deadline kl. 9:00 for indtastning af KURSER/MØDER/MEDDELELSER på www.dsr.dk under Information til annoncører

№ 1 — 2022 21. december 2021
№ 2 — 2022 14. januar 2022
№ 3 — 2022 11. februar 2022

Vejledning ved indtastning af kurser/møder/meddelelser, kontakt redaktionen, Henrik Boesen, på tlf. 4695 4189, hbo@dsr.dk

Rådgivning og vejledning vedr. opsætning af annoncer
Media-Partners ApS · Alhøjvej 2, Stilling · 8660 Skanderborg
Tlf. 2967 1446 · E-mail marianne@media-partners.dk
www.media-partners.dk · Her kan du også rekvirere medieinformation

Indleveringsfrister for STILLINGSANNONCER til de kommende numre

№ 1 — 2021 22. december 2021
№ 2 — 2021 21. januar 2022
№ 3 — 2021 18. februar 2022

Sidste frist for indlevering af materiale er kl. 10:00 hos Media-Partners ApS

Udgivelsesdatoer

№ 1 — 2022 17.-21. jan. 2022
№ 2 — 2022 7.-11. feb. 2022
№ 3 — 2022 7.-11. marts. 2022

NETANNONCER

Gå ind på <http://job.dsr.dk/> og indtast Quick-nummeret, så kommer du direkte ind til netannoncen, hvor du kan læse meget mere om stillingen. Netannoncer kan indtastes hele døgnet.

Quicknr. **330904341**
Trolle Care A/S
København
Sygeplejerske
Ansøgningsfrist 19. december 2021

Quicknr. **330896566**
F-ACT team
Roskilde
Distriktpsikiatrisk sygeplejerske
Ansøgningsfrist 31. december 2021

Quicknr. **330839088**
Medicinsk sengeafsnit 1
Regionshospitalet Horsens
Ny uddannede sygeplejersker
Ansøgningsfrist 31. december 2021

SENIORSAMMENSLETNINGEN

Medlemmer, der er fyldt 55 år, er velkomne til Seniorsammenslutningens arrangementer

HOVEDSTADEN

Seniorarrangement 27. januar 2022

Kom med ud på Almegårds Kaserne, Bygning 26, og se og hør om den store samling af effekter beregnet til indsats ved krigstilstande.

Tid og sted:

27. januar 2022 kl. 14:00 - 16:00
Almegårds Kaserne, Bygning 26, 3700 Rønne

Arrangør:

Seniorer Kreds Hovedstaden Bornholm

Tilmelding:

Senest 26 januar 2022 kl. 12:00 til Jytte Kure, tlf. 3170 2938, mail: jytekure@gmail.com eller Lis Andersen, tlf. 3091 6246, mail: lis.a.andersen@live.dk

Pris:

25 kr.

Seniorarrangement 24. februar 2022

Arrangement på Martin Andersen Nexø museet, hvor Ingrid Kofoed Larsen vil fortælle om sit arbejde og interesse med forfatterens liv og litteratur.

Tid og sted:

24. februar 2022 kl. 14:00 - 16:00. Martin Andersen Nexø museet, Ferskesøstræde 36, 3730 Nexø

Arrangør:

Seniorer Kreds Hovedstaden Bornholm

Tilmelding:

Senest 23. februar 2022 kl. 12:00 til Jytte Kure, tlf. 3170 2938, mail: jytekure@gmail.com eller Lis Andersen, tlf. 3091 6246, mail: lis.a.andersen@live.dk

Pris:

40 kr.

SJÆLLAND

Nordens stærke kvinde, Birgitta af Vadstena

Sygehuspræst, Birthe Friis fortæller om sit arbejde, som sygehuspræst og om sit studie af Birgitta af Vadstena.

Tid og sted:

26. januar 2022 kl. 14:30 - 16:30
Konfirmationsstuen v. Nordre Kirke, Stubbekøbingvej 105, 4800 Nykøbing Falster

Arrangør:

Seniorsammenslutningen Storstrømmen

Tilmelding:

Senest 18. januar 2022 til Birthe, tlf. 2341 9839, mail: birthe.isling@direkte.org eller til Gurli, tlf. 2115 2954, mail: gurlise@hotmail.no

Pris:

Gratis for medlemmer. Gæstpris 25 kr. for kaffe og hjemmebag.

Medlemsmøde og derefter Hans Peter Tams fortælling

Medlemsmøde og derefter Hans Peter Tams fortælling om en skomagernes erindringer

og mindernes dæmoner.
Der serveres kaffe/te og kage.

Tid og sted:

18. januar 2021 kl. 13:00 - 15:30
Margrethegården, Dronning
Sofievej 68, 4000 Roskilde.

Arrangør:

Kontaktudvalget Seniorsyge-
plejersker Roskilde

Tilmelding:

Senest 10. januar 2022 til
Lene Tronholm 2091 0902
eller mail: lenetronholm@live.dk

Pris:

50 kr. for medlemmer. 75 kr.
for gæster. Betales på reg. og
konto nr. 1551 0010351170

MIDTJYLLAND**En ørkenrotte i Grusgraven**

Ruth Brik Christensen holder et
levende foredrag om oplevel-
serne med og blandt udsendte
danske soldater i Afghanistan.
Som leder af KFUM's Soldater-
hjem har Ruth hver aften givet
små glimt af kristendommens
trøst og budskab om kærlig-
hed.

Tid og sted:

1. februar 2022 kl. 14:00 - 16:00
Klostergadecenteret,
Pejsestuen/Rød sal,
Klostergade 37, Aarhus C

Arrangør:

Seniorsammenslutningen Kreds
Midtjylland - ØST

Tilmelding:

Senest 21. januar 2022 til
Lis Jensen på tlf. 2398 1009.
Husk navn, medlems nr. samt
fødselsdato på SMS besked.

Pris:

Kr. 50 for kaffe og kage -
betales kontant

KURSER**Tabuisering og social kontrol i
den tværkulturelle praksis**

Social kontrol, bydelsmødre,
tabu og seksualitet.
Vold mod kvinder i et tværkul-
turelt perspektiv. Kommunika-
tion ift. seksualitet. Dialogska-
bende metode ift. far-rolle.
Social sundhed - sundhedspro-
fessionelle som brobyggere.
LGBT+.

Tid og sted:

31. marts 2022 - 1. april 2022
Danhostel Fredericia, Veste
Ringvej 98A, 7000 Fredericia

Arrangør:

FS for Tværkulturel Sygepleje

Tilmelding:

Senest 10. februar 2022 til mail:
marianne.oesterskov@regionh.dk
Pris: 2.500 kr. for medl., 2.900
for ikke-medl.

**Udviklingstendenser i det nære
sundhedsvæsen**

Konferencen indeholder oplæg
om forskellige udviklingstiltag
fx. Buurtzorg, E-hospital m.m.
Jacob Birkler holder oplæg
om bekymringen over at skulle
følge med, når udvikling ikke
nødvendigt styres af faget
men af en politisk dagsorden.

Tid og sted:

21. marts 2022 kl. 09:00 - 16:00
Hotel Kolding Fjord,
Fjordvej 154, 6000 Kolding

Arrangør:

FS for Sygeplejersker i
Kommunerne

Tilmelding:

www.dsr.dk/fs/fs6/arrange-
menter

Pris:

Gratis for medlemmer af FSSK.
Øvrige kr. 995.

Yderligere oplysninger:

www.dsr.dk/fs/fs6/arrange-
menter

MEDDELELSE**Generalforsamling**

FSAIO og Dråbe-Nyt Generalfor-
samling

Tid og sted:

21. marts 2022 kl. 14:00 - 15:30
Comwell Kolding, Skovbrynet 1,
6000 Kolding

Yderligere info:

Dråbe-Nyt's GF afholdes umid-
delbart i forlængelse af FSAIO's.

Arrangør:

FSAIO

**Ansøgningsfrister Dansk
Sygeplejeråds Stipendiefond
Ophold m/startdato i marts**

2022: Ansøgningsfrist 1. januar,
bevillingsmøde 2. februar.

Ophold m/startdato i april

2022: Ansøgningsfrist 1. februar,
bevillingsmøde 2. marts.

Ophold m/startdato i maj

2022: Ansøgningsfrist 1. marts,
bevillingsmøde 6. april.

Uddelingerne fra Stipendiefon-
den går til studieophold/kon-
gresser m.v. i udlandet.

Se www.dsr.dk/stipendiefonden
for ansøgningsfrister, retnings-
linjer og ansøgningskema.

PERSON SØGES

Tine Petersen kontakt din
gamle ven **Rolf Ib Andersen** på
tlf. 20616315,
mail: rolf.ib.andersen@gmail.com

Hent hjælp til karrieren

Savner du inspiration
til karrieremuligheder,
hjælp til jobsøgningen
eller gode idéer til
kompetenceudvikling?

Læs mere på

www.dsr.dk/karriere

Dansk
Sygeplejeråd

NØDVENDIGT AT ARBEJDE MED SIN EGEN RETSFØLELSE

Fortalt til **LAURA ELISABETH LIND**
Foto **CLAUS BECH**

MARIA DAM HEDEGAARD,
30 år.

Nyt job: Juni 2021. Lukket retspsykiatrisk afsnit på Psykiatrisk Center Sct. Hans i Roskilde – der flytter i nye rammer i 'Udsigten' midt december – hvor hun tager sig af mennesker, der er dømt til psykiatrisk behandling.

Kom fra: 4½ år i akutpsykiatrien – Psykiatrisk Center Amager. Før det har hun bl.a. læst cand. cur. i København.

sonerne i deres kontaktpersonsteam, hvor der sammen med patienten træffes store beslutninger om deres behandling. Patienterne er i gennemsnit indlagt fire år. Flertallet er diagnosticeret med paranoid skizofreni. Flere har også et misbrug, og nogle har somatiske sygdomme som diabetes og hjertekarsygdomme. Som klinisk sygeplejespecialist arbejder jeg med at sikre kvaliteten i sygeplejen. Derudover indgår jeg i den daglige sygepleje på afdelingen og er med i aktiviteterne. Det kan være alt fra at administrere medicin til en tur i haven.

Inden jeg søgte, havde jeg fordomme om sikkerheden og arbejdsmiljøet. For patienterne er jo potentielt farlige. Men vi er aldrig alene i miljøet uden kontakt til en kollega. Vi er sikkerhedsmæssigt godt normeret. Vi benytter risikovurderinger til f.eks. at forbygge uadæregende adfærd. Og vi træner fire

“Jeg har tidligere mødt patienter, der har fået en dom til psykiatrisk behandling. Og her kunne jeg mærke en faglig interesse for retspsykiatrien. For det er nogle komplekse og lange patientforløb, der kræver en stor tværfaglig indsats. Så jeg var meget interesseret, da jeg så stillingen på Psykiatrisk Center Sct. Hans. Og jeg kunne samtidig se, at jeg kunne bringe min kandidatuddannelse i spil og udvikle mine kompetencer. F.eks. er arbejdet her mere recovery-orienteret, end hvad jeg er vant til.

Vi har nemlig stort fokus på at hjælpe patienten til at komme sig ud fra forskellige meningsfulde aktiviteter og ud fra det princip, at patienten er ekspert i eget liv. Patienten er f.eks. selv med til at vælge mindst en af per-

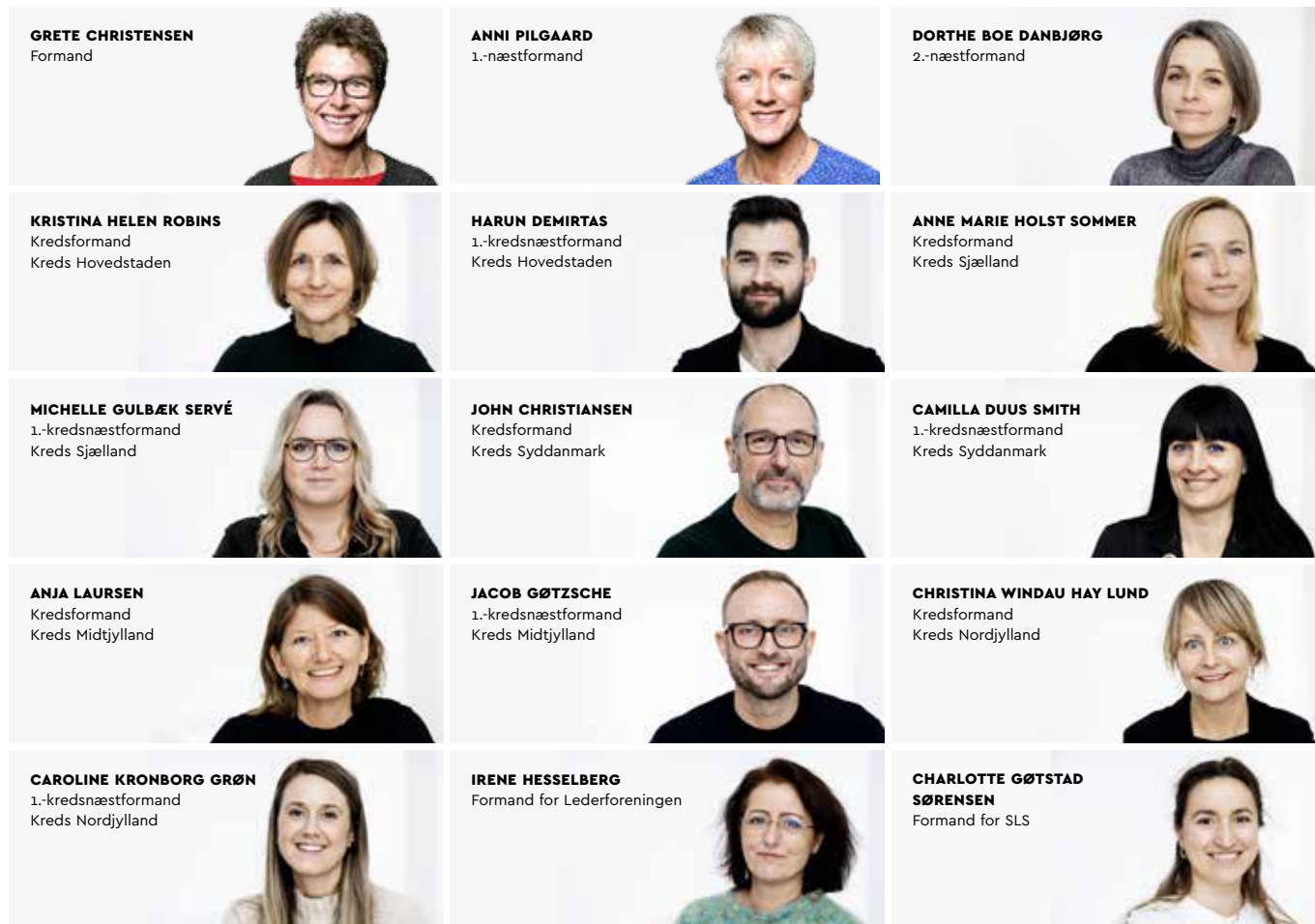
SAVNER DU INSPIRATION TIL KARRIEREN?

Hent råd og vejledning om karriere og job-søgning på dsr.dk Som medlem kan du booke tid til personlig sparring om jobsøgning, efter- og videreuddannelse eller karriere-muligheder.

Læs mere på dsr.dk/job-og-karriere

gange årligt de greb, vi skal bruge, hvis en patient er til fare for sig selv eller andre, og det er nødvendigt at bruge magt. Vi er uddannet i deeskalerende kommunikation, men vi kan i sjældne tilfælde – og som sidste udvej – være nødt til at tvangsbehandle med f.eks. bæltefiksering eller akut beroligende medicin. Vi skal selvfølgelig kende kriminaliteten, patienten er dømt for, for at forebygge ny kriminalitet. Men jeg tror, det kan være nødvendigt at arbejde med sin egen retsfølelse. Patienterne er jo på baggrund af svær psykisk sygdom idømt en psykiatrisk særforanstaltning i stedet for at afsonse sin straf i et fængsel. Nogle kan måske synes, at det ikke stemmer overens med ens egen retsfølelse, at en patient, der har begået en voldsom og forfærdelig kriminel handling, kan få udgang til at besøge familien. Men retsfølelsen afspejler ofte private holdninger. Når vi er på arbejde, er vores opgave at se på patienterne med professionelle briller. Om behandlingen hjælper dem til komme sig og forebygge rekriminalisering, så de en dag kan vende tilbage til civilsamfundet. Det er vigtigt, at man ser og anerkender det menneske, man møder.”

DANSK SYGEPLEJERÅDS HOVEDBESTYRELSE

DANSK SYGEPLEJERÅD CENTRALT

Sankt Annæ Plads 30
1250 København K
Telefon: 3315 1555
Fax: 3315 2455
www.dsr.dk
dsr@dsr.dk

Åbnings- og telefontider
Man - tors 9.00 - 16.00
Fre 9.00 - 15.00

**Lederforeningen
Dansk Sygeplejeråd**
Sekretariatschef
Jonna Søegaard
Sankt Annæ Plads 30
1250 København K
Telefon: 4695 3900
www.dsr.dk/lederforeningen
lederforeningen@dsr.dk

**Sygeplejestuderendes
Landssammenslutning**
Sankt Annæ Plads 30
1250 København K
Telefon: 4695 4234
www.dsr.dk/sls
sls@dsr.dk

Sygeplejeetisk Råd
Formand
Anne Bendix Andersen
Sankt Annæ Plads 30
1250 København K
www.sygeplejeetiskraad.dk

KREDS HOVEDSTADEN

Kredschef
Luisa Gorgone

Frederiksborggade 15, 4.
1360 København K
Telefon: 7021 1662
Fax: 7021 1663
www.dsr.dk/hovedstaden
hovedstaden@dsr.dk

Åbnings- og telefontider
Man, tirs, tors, fre
9.00 - 14.00
Ons 13.00 - 16.00

Lokalkontor
Store Torv 11, 1.
3700 Rønne
Telefon: 7021 1662
Fax: 5695 3812

Åbningstid
Man 12.00 - 15.00
Tirs 9.00 - 12.00
Tors 12.00 - 16.00
Se også dsr.dk/bornholm

Hjemmesiden indeholder
individuelle kontaktoplysninger på kredsens
medarbejdere og for-
mandskab.

KREDS SJÆLLAND

Kredschef
Mads Hyltdgaard

Møllevej 15
4140 Borup
Telefon: 7021 1664
Fax: 7021 1665
www.dsr.dk/sjaelland
sjaelland@dsr.dk

Åbnings- og telefontider
Telefontid
Man, ons 9.00 - 14.00
Tirs, tors 13.00 - 16.00
Fre 9.00 - 13.00

Fremmøde
Man, tirs, ons 8.30 - 15.30
Tors 12.00 - 16.00
Fre 9.00 - 13.00

KREDS SYDDANMARK

Kredschef
Puk-Maria Holmgaard

Vejlevej 121, 2.
7000 Fredericia
Telefon: 7021 1668
www.dsr.dk/syddanmark
syddanmark@dsr.dk

Telefontider
Man, tirs, ons, fre
8.30 - 13.00
Tors 13.00 - 16.00

KREDS MIDTJYLLAND

Kredschef
Ann Dahy

Fælles postadresse
DSR, Kreds Midtjylland
Marienlystvej 14
8600 Silkeborg
Du er altid velkommen i
åbningstiden, men ring
og aftal tid.
Telefon: 4695 4600
www.dsr.dk/midtjylland
midtjylland@dsr.dk

Telefontider
Man, tirs, tors
10.00 - 15.00
Ons 13.00 - 15.00
Fre 10.00 - 12.30

Lokale kontorer
Stationsvej 8a
7500 Holstebro
Åbent efter forudgående
aftale.

EcoPark
Bautavej 1A
8210 Aarhus V
Åbent efter forudgående
aftale.

KREDS NORDJYLLAND

Kredschef
Iben Gravesen

Sofiendalsvej 3
9200 Aalborg SV
Telefon: 4695 4850
Fax: 9634 1426
www.dsr.dk/nordjylland
nordjylland@dsr.dk

Kontorets åbningstider
Man - ons 9.00 - 15.00
Tors 13.00 - 16.00
Fre 09.00 - 12.00

Intensivsygeplejerske og sygeplejerske – ønsker du en attraktiv løn og frihed?

Vi har job til dig som intensivsygeplejerske og sygeplejerske i hele Norge. Hos os får du fleksibilitet og du har indflydelse på, hvor og hvornår du vil og kan arbejde.

Vi dækker rejse og bolig samt tilbyder dig en attraktiv lønpakke med bl.a. pension og løn under sygdom. Du vil få en kontaktperson, som er sygeplejerske, og som klarer det praktiske. Dedicare er Norges største vikarbureau indenfor det sundhedsfaglige område.

**www.dedicare.no/nurse
+47 74 80 40 70
nurse@dedicare.no**

DEDICARE